

*“Opasmainen
imagokirja”*

Kirjataiton ulkoasun suunnittelu

Kielo Könönen
KVA8SG

”Opasmainen imagokirja”

Kirjataiton ulkoasun suunnittelu

Kielo Könönen

Opinnäytetyö

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Viestinnän koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Kielo Könönen	
Työn nimi "Opasmainen imagokirja" - kirjataiton ulkoasun suunnittelu	
Päiväys 1.10.2012	Sivumäärä/ Liitteet 58/6
Ohjaajat Marja-Sisko Kataikko, Heli Reinikainen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppanit Savonia ammattikorkeakoulu: Kehittämis- ja palvelukeskus	
Tiivistelmä <p>Opinnäytteen tavoitteena oli suunnitella kirjan ulkoasu, luoda selkeät taittomallit ja ohjeistus kirjan loppuun saakka taittavalle henkilölle sekä syventää tekijän omaa tietämystä taittoprosessista kokonaisuutena. Työn lähtökohdaksi oli tekijän oma kiinnostus kirjojen suunnittelua kohtaan ja halu syventää omaa tietämystään kirjapaino- ja kustannusalasta mahdollisena tulevaisuuden työpaikkana. Työssä painottuu tekijän itsereflektiivinen ja kriittinen toimintatapa osana luovaa suunnitteluprosessia. Raportissa käydään läpi työn lähtökohdat, tarkastellaan kirjantaittoprosessia kaupunki-imagon rakentamisen keinona ja tuodaan esille tekijän opinnäytteessään käyttämät työskentelymetodit. Raportti keskittyy varsinaiseen taittoprosessiin kertoen sen työvaiheet varhaisesta suunnittelusta ja ideoinnista visuaalisten konseptien ja lopullisen taittopohjan laatimiseen. Rungon kuva-aineisto tukee raportissa selitettäviä työvaiheita. Raportin loppuosassa tarkastellaan opinnäytetyöprosessia laajana kokonaisuutena ja kerrotaan, millaisia havaintoja tekijä on prosessin aikana tehnyt ja millaista ammatillista kehitystä on tapahtunut. Tässä yhteydessä tarkastellaan kirjan taittamiseen liittyneitä vaiheita ja jatkosuunnitelmia. Lisäksi tekijä pohtii omaa mahdollista tulevaisuuttaan kirjapainoalalla.</p>	
Avainsanat imago, kirja, kirjan suunnittelu, kirjan taitto, opaskirja, taittaminen, typografia, visuaaliset konseptit	

Field of Study Culture	
Degree Programme Degree Programme of Design	
Author(s) Kielo Könönen	
Title of Thesis "A Guide-like Image Book" - designing a book layout	
Date 1.10.2012	Pages/Appendices 58/6
Supervisor(s) Marja-Sisko Kataikko, Heli Reinikainen	
Client Organisation /Partners Savonia University of Applying Sciences: Office of Development and Services Department	
<p>Abstract</p> <p>The objective of this thesis project was to design a book layout, to create clear layout templates and instructions for their application, and to advance the author's knowledge about the layout designing process as a whole. The starting point for the project was the author's personal interest in book design and learning more about the printing and publishing industry as a possible career choice in the future. The thesis emphasises self-reflective and critical participation in the creative designing process.</p> <p>The thesis report introduces the starting points for the work, explores the layout designing process as a means to construct an urban image, and describes the working methods that were applied. The report concentrates on the actual layout designing process and goes through the phases of the work from early planning and idea-generating to drawing up visual concepts and designing the final layout template. The description of the work process is generously illustrated. Finally, the thesis project is analysed as a process, and a summary of the author's observations during the process and development in professional skills is provided. Here, the phases and the future of the book layout project are analysed. The author also reflects on the possibility of a future career in the printing industry.</p>	
<p>Keywords</p> <p>image, book, book design, book layout, layout, guide, typography, visual concepts</p>	

Sisällys

1. Johdanto		5. Lopullinen ulkoasu.....	40
2. Tausta ja päämäärät.....	7	5.1 Taittopohja.....	40
2.1 Toimeksiantaja.....	7	5.2 Kansikuva.....	43
2.2 Työskentelyn lähtökohdat.....	7	5.2.1 Kuvavaihtoehdot.....	43
2.2.1 Tietoperusta ja resurssit.....	8	5.2.2 Luonnoksista kansiksi.....	45
2.2.2 SWOT-analyysi.....	9	5.3 Kirjan painopaikka ja fyysinen rakenne.....	45
2.3 Odotukset ja päämäärät.....	10	5.4 Ulkoasun sovellettavuus koko kirjaan.....	45
2.3.1 Pääosassa kaupunki-imago.....	10	5.4.1 Kirjaintyyli.....	47
2.3.2 Kohderyhmät.....	12	5.4.2 Taittoelementtien sijoittelu.....	47
3. Visuaalisten konseptien suunnittelu.....	12	5.4.3 Puisto-osiot.....	48
3.1 Visuaalisen ilmeen rakentuminen.....	12	5.4.4 Lopullinen kansi ja alkusivut....	48
3.1.1 Typografia.....	14	6. Prosessin kriittinen arviointi.....	51
3.1.2 Kuva-aineisto.....	15	6.1 Odotusten ja todellisuuden kohtaaminen..	51
3.1.3 Tekstin määrä.....	15	6.2 Työskentelytapojen sopivuus työhön.....	51
3.2 Visuaaliset konseptit		6.3 Tavoitteiden toteutuminen.....	52
3.2.1 Taitto 1: Tunnelmallinen.....	16		
3.2.2 Taitto 2: Eloisa.....	24	<i>Aineistot</i>	
3.2.3 Taitto 3: Moderni.....	30	<i>Lähteet</i>	
3.3 Ulkoasun valitseminen.....	37	<i>Kuvaluettelo</i>	
3.3.1 Asiakkaiden antama palaute.....	37	<i>Liitteet</i>	
3.3.2 Valittu mallitaitto.....	37		
4. Taittopohjan rakentuminen.....	38		
4.1 Tyylin soveltaminen	38		
4.1.1 Opasosuus.....	38		
4.1.2 Historia-osuus.....	39		
4.1.3 Välilehdet ja kartat.....	39		

1. Johdanto

Opinnäytetyöni aiheeksi muodostui luontevasti kirjan taitto, sillä kirjat ja lukeminen ovat aina olleet merkittävä osa elämääni. Opintojeni edetessä olen alkanut kiinnittää entistä ammattimaisemmalla tavalla huomiota painotuotteiden ulkoasuun, ja erityisesti kuvapainotteisen teoksen ulkoasun suunnitteleminen tuntui jo lähtökohtaisesti kiehtovalta haasteelta. Toivon, että voisin prosessin aikana kehittyä taittajana niin teknisillä kuin visuaalisillakin osa-alueilla.

Sain tiedon mahdollisesta taittona suoritettavasta opinnäytetyöstä koulumme sähköpostin välityksellä. Kirjan aihe, kuopiolaiset viheralueet, vaikutti heti kiinnostavalta etenkin potentiaalisen kuva-aineistonsa vuoksi - tällainen kirja sisältäisi varmasti paljon suuria, värikkäitä kuvia ja sopisi siksi hyvin yhteen oman melko pelkistetyn taittotyylini kanssa.

Olin paitsi kiinnostunut tutustumaan itsekin paikallisiin viheralueisiin taittajan roolissa myös olemaan osana itse taitto- ja julkaisuprosessia aiemmin kokeamani ammatillisemmasta näkökulmasta tarkasteltuna. Painotuotteen ulkoasun suunnittelu tuntui siten tukevan loistavasti omaa ammatillista kehityskaartani ja parantavan mahdollisuuksiani työllistyä tulevaisuudessa painotuotealalle.

2. Tausta ja päämäärät

2.1 Toimeksianto

Työn toimeksiantaja on Savonia julkaisupalvelut, jota työryhmässä edustavat kustannustoimittaja Jouni Vornanen ja julkaisuutoiminnan toimestosihteeri Tiina Hyttinen. Projektin alkuunpanijoita ovat Kuopion kaupunginpuutarhuri Erkki Oinonen sekä intendentti Helena Riecki. Työ toteutetaan yhteistyössä Savonian julkaisupalveluiden kanssa. Lisäksi Kuopion kulttuurihistoriallisen museon näyttelypäällikkö Kari Jämsen ja graafisen viestinnän opiskelija Jaakko Laukkanen ovat mukana kirjan tekijätiimissä valokuvaajina ja kuvankäsittelijöinä.

Kirjatyöryhmä kokoontui eri kokoonpanoissa noin kerran kahdessa viikossa. Esittelin tapaamisissa asiakkaille työstämääni materiaalia kirjan taiton yleispiirteistä. Lisäksi palavereissa valittiin mallitaitto, johon lopullinen taittopohja tulisi perustumaan, ja käytiin läpi runsaasti kirjaan valittavaa ja pois jätettävää kuvamateriaalia. Myös keskustelut kirjan julkaisemisprosessiin liittyvistä työvaiheista olivat olennainen osa asiakastapaamisia.

Alkuperäinen työni oli suunnitella ja toteuttaa graafinen ulkoasu kuopiolaisia viheralueita käsittelevälle kirjalle, joka olisi julkaistu mahdollisesti vuoden 2012 keväällä tai alkukesänä. Teoksen teksteistä vastaavat kaupunginpuutarhuri Erkki Oinonen (opasosiot) ja intendentti Helena Riecki (historiaa käsittelevät osiot).

Toimeksianto muuttui kuitenkin opinnäytetyöprosessin aikana siten, että pääpaino vaihtui kirjan taittamisesta ulkoasun kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja taittomallin siirtämiseen sujuvasti seuraavalle taittajalle.

Ensimmäinen asiakastapaaminen pidettiin lokakuun alkupuolella, jolloin asiakkaiden kanssa sovittiin kirjan taittamiseen liittyvistä yleispiirteistä. Työ oli kuitenkin jatkuvassa muutostilassa ja vaati kaikkia osapuolia joustamaan henkilökohtaisista vaatimuksistaan ja toivomuksistaan etenkin kirjan valmistumisajankohdan suhteen.

2.2 Työskentelyn lähtökohdat

Jäsentelin ennen työskentelyn aloittamista itselleni yleissuunnitelman siitä, millä tavalla ja mitä resursseni käyttäen voisin päästä mahdollisimman ammattimaiseen lopputulokseen.

Toimeksiannon muuttuessa päätin ohjaavien opettajieni tukemana siirtää opinnäytetyöni painopisteen edistyvään itsereflektiiviseen työskentelyyn ja sitä kautta koko toimeksiannon syvälliseen ymmärtämiseen ja kehittämiseen. Näin alkuperäisen työn muuttumisen osana ongelmaa, joka minun olisi itsereflektion keinoin ratkaistava:

”Henkilökohtaisessa prosessissa kyse on subjektiivisesta itsereflektiosta - itseymmärryksestä - koska siinä tekijä tarkastelee omaa työskentelyään, ajatuksiaan, mielikuviaan. -- Lisäksi reflektio on -- ensisijainen kä-

sitteellinen väline odottamattoman tilanteen hallintaan.” (Anttila 2006, 78-79.)

Pyrin niin ikään prosessin edetessä muodostamaan selkeän kokonaiskuvan siitä, mitkä asiakkaiden todelliset tarpeet olivat ja millaisia tavoitteita voisin suunnittelemani taiton avulla saavuttaa niin asiakkaiden kuin oman ammatillisen kehittymisenikin kannalta.

Odotin taittotyön kehittävän myös vuorovaikutus-taitojani ja kykyä eläytyä erilaisten asiakkaiden asemaan. Sitä kautta toivoin voivani kartuttaa tietotaitoani graafisena suunnittelijana ja saavuttaa yhden etapin matkalla kohti oman alani asiantuntijuutta.

2.2.1 Tietoperusta ja resurssit

Työn pääasiallinen tietoperusta muodostuu opintoje- ni aikana saamastani graafisen suunnittelun ja etenkin taitollisesta osaamisesta. Tältä osa-alueelta keskeisessä roolissa ovat typografia, värit ja sommittelu. Sekä visuaalinen hahmottaminen että tekninen osaaminen ovat niin ikään tärkeässä roolissa toteutettaessa taittoa. Merkittävin työssä käyttämäni ohjelma on Adobe InDesign, jota käyttäen suunnittelen lopulta koko taittopohjan.

Edellä mainittujen opittujen taitojen lisäksi tietope- rustaan kuuluu olennaisesti tietämys markkinoinnista, viestinnästä ja imagon luomisesta. Nämä asiat ovat opin- noissa olleet jatkuvasti läsnä ja muodostaneet käytännöl- lisesti katsoen jokaisen asiakasprojektin lävitse kulkevan punaisen langan. Tämän tyyppiset valmiudet kehittyvät jatkuvasti ammatillisen ajattelutavan mukana, joten niitä

voitaneen jo pitää eräänlaisena alitajuisena ja aina läsnä olevana tietoperustana.

Projektinhallintataidoista on paljon hyötyä työn to- teuttamisessa. Asiakkaan kanssa työskentely mahdolli- simman tehokkaasti ja pyrkien omalta osaltani pysymään laitimassani aikataulussa on olennainen osa opinnäyte- työtäni. Toisaalta ammattimaiseen ajattelutapaan kuuluu myös stressinhallinta, kun asiat eivät menekään aivan suunnitelmien mukaan.

Käytän kirjan ulkoasun suunnittelemiseen ja taitta- miseen pääasiassa omaa tietokonettani ja työskentelen kotona. Käytän satunnaisesti myös opiskelupaikkani, Kuopion Muotoiluakatemia, tietoteknisiä laitteita etenkin tulostaessani työhön liittyviä materiaaleja.

Noudan työssä käyttämäni kuvamateriaalit käve- lymatkan päästä (esimerkiksi Kuopion museolta) tai vastaanotan ne asiakastapaamisten yhteydessä, joten henkilökohtaisia käsittely- tai matkakuluja ei tule. Asi- akastapaamiset ja presentaatiotilaisuudetkin pidetään Kuopion keskustan alueella lähellä asuinpaikkaani.

Toimeksiantajani ovat sitoutuneet huolehtimaan pai- nomateriaalien testitulostuskulut, joita varten minulle on avattu oma projektitulostustili.

Käytän prosessini tukena jonkin verran graafisen alan kirjallisuutta, jonka avulla voin muodostaa selkeät kehykset taiton suunnittelulle. Kuten kaikissa sujuvasti etenevissä asiakastöissä, tutkiva ja jatkuvasti prosessin vaatimusten mukaisesti kehittyvä toimintaote on työssäni olennaisen tärkeä.

2.2.2 SWOT-analyysi

Laadin työn aloittamisen alkuvaiheessa SWOT-analyysin (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). SWOT-analyysia käytetään arvioimaan johonkin tiettyyn hankkeeseen liittyviä sisäisiä vahvuuksia ja heikkouksia sekä ulkoisia mahdollisuuksia ja uhkia.

Käytin SWOT-analyysia suunnitteluni lähtökohtana ja pyrin huomioimaan monipuolisesti henkilökohtaiset tämän nimenomaisen asiakastyön tekemiseen liittyvät ominaisuuteni. Lisäksi pohdin ympäristöstä mahdollisesti tulevia asioita, jotka saattaisivat vaikuttaa prosessiin.

Kuva 1. SWOT-analyysi

<p><i>Sisäiset vahvuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none">- kokemus graafisena suunnittelijana- kokemus taittajana- hyvä tekninen osaaminen- henkilökohtainen kiinnostus opinnäytetyön aiheeseen- hyvä motivaatio- vahvan työnäytteen saaminen portfolioon- hyödyllisten asiakaskontaktien solmiminen- kehittyminen asiakastyöskentelyssä	<p><i>Sisäiset heikkoudet</i></p> <ul style="list-style-type: none">- aikataulun pettäminen- asiakkaiden sitoutumattomuus prosessiin- auktoriteetin vähäisyys asiakastyöskentelyssä- oma liian rento/kiireetön asenne- stressi, motivaation loppuminen, sairastuminen
<p><i>Ulkoiset mahdollisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none">- matkailijoiden kiinnostus Kuopiota kohtaan kasvaa- kiinnostus huolehtia viheralueista kasvaa- lukijoiden henkilökohtaiset positiiviset kokemukset- uusien näkökulmien luominen, elämyksellisyys	<p><i>Ulkoiset uhat</i></p> <ul style="list-style-type: none">- kirjan ulkoasu ei vetoa kohderyhmään- julkaisemiseen tarkoitetut varat loppuvat- julkaisemisen ajankohta ei houkuttele ostajia

2.3 Odotukset ja päämäärät

Ensimmäisessä asiakastapaamisessa tuli esille, että projekti oli ollut suunnitteilla jo pitkään mutta jäänyt jonkin verran jäsentymättömäksi. Esimerkiksi kirjaan valittavat viheralueet ja niiden lukumäärä olivat hyvin epävarmoja, ja sivumääräarviotkin vaihtelivat tämän vuoksi välillä 100-150.

Tapaamisen edetessä ilmeni, että asiakkailla oli selkeä joskin jäsentymätön näkemys kirjan luonteesta. Esitettyämme joitakin kysymyksiä, olettamuksia ja tarkennuksia puolin ja toisin selvisi, että kirjalla oli useita tarkoituksia ja kohderyhmiä. Sen päätarkoituksena vaikutti olevan houkutella niin paikallisia asukkaita kuin muualta saapuvia matkailijoitakin tutustumaan kuopiolaisiin kiinnostaviin kohteisiin ja kiinnittämään huomiota myös niiden historiallisiin aspekteihin.

Kirja koostuu selkeästi kahdesta osiosta, jotka puolestaan jakaantuvat pienempiin alueisiin. Laajempi, opasmainen osio tarkastelee kirjaan valittuja joitakin kymmeniä alueita keskittyen niiden tunnelmiin ja lähihistoriaan. Tarkoitus on antaa lukijalle laajahko, mutta tekstillisesti lyhyt viitekehys, jossa tarkastella tuttujakin alueita tuoreella otteella. Tekstipainotteisempi historiaosuus taas luotaa kuopiolaisten viheralueiden menneisyyttä ja kertoo mahdollisesti myös näihin alueisiin liittyvistä ihmiskohtaloista.

Kirjan on suositeltavaa olla kooltaan ja rakenteeltaan helposti mukaan otettava, jotta niin paikalliset asukkaat

kuin matkailijatkin kokevat sen olevan kutsuva opas viheralueeseen kaupunkiympäristöön.

Kaikki tapaamisen osapuolet olivat yhtä mieltä siitä, että kirjantekoprosessi elää jatkuvasti, eikä sille siksi voi välttämättä asettaa tarkkoja aikatauluja. Mahdollista kuvamateriaalia kirjaa varten on valtavasti - satoja, jopa tuhansia kuvia, joista oli tarkoitus lähteä seulomaan sopivimmat ja kiinnostavimmat vaihtoehdot. Tekstiä ei vielä tuossa vaiheessa ollut lainkaan, sillä kirjaan valittavat alueetkaan eivät olleet tiedossa.

Kokonaisuutena ensimmäinen asiakastapaaminen herättikin enemmän kysymyksiä kuin toi vastauksia tai selkeytti opinnäytetyön rakennetta. Etenkin pysyminen henkilökohtaisessa opintoaikataulussani - johon kuuluu opinnäytetyön valmistuminen helmikuun loppuun mennessä - vaikutti epävarmalta.

Yritin jäsentää asiakkaiden kertomia asioita omien muistiinpanojeni avulla, ja loin joitakin yleisiä suunta- viivoja suunnitteluni lähtökohdiksi. Koin aikataulun avoimuuden ongelmana, mutta arvelin kirjan taittamiseen liittyvien asioiden kuitenkin järjestyvän ja prosessin etenevän sujuvasti loppuun asti.

2.3.1 Pääosassa kaupunki-imago

Asiakkaani puhuivat ensimmäisessä asiakastapaamisessa kirjasta oppaana, mutta heidän kerrottuaan lisää kirjan luonteesta muodostin itselleni laajemman käsityksen, jonka perusteella voisin suunnitella taiton optimaalisesti

kirjan lukijakohderyhmiä ja etenkin sen julkaisemisen päämääriä ajatellen.

Koska kuopiolaiset viheralueet ja käsite Kuopios- ta vihreänä kaupunkina eivät ainakaan toistaiseksi ole saaneet paljon tunnettuutta Suomen rajojen sisä- tai ul- kokuolella, on kirjan merkittävänä markkinoinnillisena tavoitteena ensisijaisesti luoda ja ylläpitää näitä mieli- kuvia ja siten houkutella matkailijakantaa tutustumaan kaupunkiin uusin silmin.

Vuonna 2010 käynnistetty toriremonttikin on saat- tanut etenkin pitkittyessään tukea virheellisiä mielikuvia Kuopiosta luontoystävällisen kaupungin vastakohtana. Etenkin kauempaa Kuopioon vierailemaan saapunut kävijä näkee ensimmäisenä torin ympäristöön tutustu- essaan remontin yhteydessä syntyneen ”torimontun” eli suuren auki kaivetun alueen. Remonttitunnelmaa tuke- vat myös äänekkäät työkoneet ja näyttävät aidat tämän alueen ympärillä. Kuopion toimittua asuntomessujen isäntäkaupunkina samana vuonna lukemattomat matkai- lijat ovat joutuneet kosketuksiin toriremontti-ilmiön ai- heuttamien mielikuvien kanssa ja kenties muodostaneet niiden perusteella pysyviäkin mielikuvia kaupungista.

Kuopion viheralueita käsittelevällä kirjalla voi edel- lä mainittujen seikkojen valossa olla yllättävän suurikin merkitys muista kaupungeista saapuviin potentiaalsiin matkailijoihin. Kirjan on tarkoitus ohjata myös kuopio- laisia näkemään kaupunkinsa uudella tavalla ja kiinnittä- mään entistä enemmän huomiota viheralueisiin miellyt-

tävänä oleskeluympäristönä ja osana kaunista ja kestävää kaupunkisuunnittelua.

Koska kirja käsittelee suhteellisen paljon myös kuopiolaisten viheralueiden ja muiden ympäristöjen historiaa, on tärkeää, että historiaosuudet ja opasosuus painottuvat oikeissa suhteissa. Opasosuus on nimittäin loppujen lopuksi laajempi ja tarkoituksena onkin mark- kinoida kirjaa ensisijaisesti oppaana ja vasta toissijaisesti historiaa käsittelevänä teoksena. Tämä seikka on huomi- oitava myös taiton suunnittelussa.

Mielestäni kirjaa sopii parhaiten kuvaamaan sana- pari ”opasmaainen imagokirja”, sillä sen luonne oppaana paljastui lopulta toisarvoiseksi seikaksi huomion kes- kittyessä juuri uudenlaisten mielikuvien rakentamiseen Kuopiosta. Tavoitteena onkin luoda Kuopiosta mieliku- va viherystävällisenä kaupunkina, edesauttaa matkailua alueella sekä tarjota ajankohtaista tietoa nykyisistä ku- koistavista viheralueista historiallisessa viitekehysessä.

Kuten aiemmin mainitsin, päätavoitteeni opini- näytetyön edetessä kuuluu kehittyä graafisen alan ammattilaisena ja erityisesti taittajana. Hankin tietoa julkaisuprosessista ja pyrin toimimaan ammatillisesti ja itsereflektiölähtökohtaisesti. Työn edetessä vuorovai- kutustaitoni asiakkaiden kanssa tullaan punnitsemaan ja haluankin osaltani edistää taittotyötä ja löytää asiakkai- den todellisia tarpeita parhaiten tukevat toimintamallit ja tehdä konkreettisia tuotoksista mahdollisimman edustavia ja tarkoituksenmukaisia.

2.3.2 Kohderyhmät

Kirjalla on selvästikin useita kohderyhmiä, joita on hankala jaotella esimerkiksi iän tai sukupuolen mukaan. Ilmeisin kohderyhmä ovat puutarhoista ja puistoista harrastuksena kiinnostuneet henkilöt, jotka joko harrastavat itse puutarhatöitä tai tuntevat mieltymystä viheralueisiin ympäristöinä.

Toinen ryhmä ovat puutarha- ja puistoalan ja kaupunkisuunnittelun ammattilaiset, joille työn kautta on luontevaa tarkastella näitä ympäristöjä kiinnostuneena. Tällaiset henkilöt lienevät myös erityisen kiinnostuneita alueiden kaavoituksesta ja suunnittelusta.

Yksi selkeä ryhmä ovat matkailijat, jotka etsivät kaupunkien kiinnostavimpia alueita ehkä hieman tyyppisiä turistikohteita syvällisemmin. Tällaiset henkilöt - niin suomalaiset kuin ulkomaalaisetkin - ovat todennäköisesti myös kiinnostuneita alueiden historiasta, vaikkakin tutustunevat siihen mieluiten vierailun jälkeen tai sään salliessa paikan päällä.

3. Visuaalisten konseptien suunnittelu

Kohderyhmien hajanaisuuden vuoksi päätin nostaa suunnitteluni keskeiseksi lähtökohdaksi Kuopion imagon rakentamisen ja viheralueiden esittämisen raikkaalla ja kiinnostavalla tavalla, joka vetoaa mahdollisimman moniin viheralueista kiinnostuneisiin.

Taitollisesti edustava kokonaisuus on luonnollisesti myös sellainen, joka voi houkuttaa asiasta muutoin kiinnostumattomiakin henkilöitä tarttumaan kirjaan ja sitä kautta tutustumaan itse alueisiin. Koen taittajana mielenkiintoisena haasteena sen, että mitä tahansa aihealuetta käsittelevästä kirjasta voi omilla valinnoillaan tehdä sellaisen, joka tavoittaa muitakin ihmisryhmiä kuin varsinaiseen kohderyhmään kuuluvat.

Olen käyttänyt kaikissa seuraavilla sivuilla esittelemissäni mallitaitoissa niin sanottua placeholder- eli korvaavaa tekstiä, koska en saanut asiakkailta mitään tekstimateriaalia taittojen tekemistä varten. Tekstit ovat suomenkielisiä ja liittyvät teemaltaan puutarhoihin, jotta ne kuitenkin olisivat niin vertailukelpoisia kirjaan tulevaan varsinaiseen leipätekstiin kuin mahdollista.

3.1. Visuaalisen ilmeen rakentuminen

Aloitin työskentelyni empiirisesti tarkastelemalla yleisiä ominaispiirteitä, joita suomalaisessa matkailualan kirjallisuudessa on. Lainasin tätä tarkastelua varten kirjastosta kirjoja, jotka käsittelivät eri kaupunkeja ja selasin läpi

myös nimenomaan puistoja ja viheralueita käsitteleviä kirjoja.

Jokainen kirja on omalla tavallaan matka, ja erityisesti opasmainen kirja, jollaisen ulkoasua oli valmistautumassa suunnittelemaan. Siksi tutustuin matkanjärjestäjien imagomarkkinointiin myös yleisellä tasolla ennen työni aloittamista. ”Matka ei ole pelkästään matkakohteessa oleskelua, vaan sen voidaan ajatella koostuvan kolmesta vaiheesta: ennen matkaa, matkalla ja matkan jälkeen.” (Koivunen 2006, 20–21.)

Luotuani yleissilmäyksen tarkastelemaani kirjallisuuteen ryhdyin muodostamaan subjektiivisia käsityksiä ja tulkintoja siitä, millaiset taitolliset piirteet itse koin hyvinä ja millaiset huonoina. Tutustuin muun muassa sisustusta ja ruoanlaittoa käsitteleviin kirjoihin niiden kuvapainotteisuuden vuoksi, sillä havaitsin pian, että kaupunkikirjat sisälsivät usein liian runsaasti tekstiä olakseen siinä suhteessa vertailukelpoisia itse suunnittelemaani taittoon. Pohdin myös sitä, kuinka erilaisia taittoja olisi mahdollista kehittää edelleen ja millaisia vaikutteita ja elementtejä niistä olisi mahdollista soveltaa omaan työhöni.

Pidin koko ajan mielessäni yhden työni päälähtökohdista, itsereflektion. Kyseenalaistin omia valintojani kriittisesti ja pyrin kehittämään taitollista ilmaisuani siten, etten turvautuisi joka kerta samoihin totuttuihin ajatusmalleihini. Tämä näkyy muun muassa siinä, että kokeilin työn edetessä tavallista useampia kirjaintyyppiä visuaalisia konsepteja rakentaessani.

3.1.1 Typografia

Valitsin mallitaittojeni leipäteksteiksi päätteellisiä kirjaintyyppisiä, joiden luettavuus on tunnetusti korkea: Palatino, Adobe Caslon Pro ja Baskerville. Tein ensin kokeiluja myös päätteettömien kirjaintyyppien käyttämisestä leipätekstissä kirjan suhteellisen vähäisten tekstimäärien vuoksi, mutta asiaa harkittuani pidin kuitenkin tärkeänä säilyttää päätteellisen tyylin kaikissa mallitaitoissa ajatellen kirjan potentiaalista lukijakuntaa, johon epäilemättä kuuluu paljon varttuneita henkilöitä.

Kolme leipäteksteihin valitsemani kirjaintyyppiä - Palatino, Adobe Caslon Pro ja Baskerville - kuuluvat antiikvoihin eli päätteellisiin kirjaintyyppisiin. Kirjainten päissä on siis pienet päätteet, jotka johdattavat lukijan katsetta sujuvasti eteenpäin tekstissä ja siten helpottavat erityisesti pidempien tekstien lukemista.

Palatino kuuluu kirjaintyyppiltään Garalde- eli ranskalaisiin antiikvoihin, joille on tyypillistä vaakasuora e-kirjaimen poikkiviiva ja viisto muoto kirjainten yläpääteissä (ks. kuva 2, kirjaimet l,t,n ja i). Caslon taas on tunnettu tasaisesta ja laadukkaasta painojäljestään, mutta kirjainten vaihteleva paksuuskontrasti luo vaihtelua eikä väsytä lukijan silmiä. Baskervillessä tätä vaihtelua on vielä runsaammin, joten sen yleisvaikutelma on erityisen kepeä ja herkkä. Kaikki kolme kirjaintyyppiä ovat siis erittäin hyvin luettavia ja siksi yleisesti käytössä painotuotealalla.

Koska valitsemani leipätekstin kirjaintyyppit olivat siis muotoilultaan varsin perinteisiä, halusin tuoda tait-

Palatino

Adobe Caslon Pro

Baskerville

Kuva 2. Visuaalisissa konsepteissa käytetyt leipätekstikirjaintyyppit

toihin vaihtelua ja persoonallisuutta erilaisilla otsikko-, nosto- ja anfangikirjaintyypeillä. Käytin runsaasti aikaa ja tein kokeiluja löytääkseni kunkin taiton yksilöllisiä ominaispiirteitä korostavat kirjaintyyppit. Kunkin visuaalisen konseptin yhteydessä kokeilemani kirjaintyyppit ovat nähtävillä joko konseptin kuvauksen viereisissä ideakartoissa tai erillisessä tekstilaatikossa.

Koska kirja käsittelee paljon myös kuopiolaisten viheralueiden historiaa, koin tärkeäksi käyttää pääosin moderneja ja epätavallisia kirjaintyyppisiä luodakseni myös teksteillä (perinteiset fontit leipäteksteissä ja nykyaikaiset muissa) kontrastin menneen ja nykyisen välille.

3.1.2 Kuva-aineisto

Halusin alusta asti pitää kaikki taittoluonnokseni sel-laisina, että huomio kohdistuu assosiaatioita Kuopiosta kauniina ja miellyttävänä viherkaupunkina tukeviin ku-viin tekstin toimiessa ikään kuin niiden kehyksenä. Ta-voitteenani oli myös käyttää runsaasti tyhjää tilaa rytmit-tämään teksti- ja kuva-alueita. Käytin tämän päätöksen taustalla omia havaintojani niistä kaupunki- ja matkai-lukirjoista, joissa tekstin runsaus usein himmensi liikaa sinänsä kauniiden kuvien visuaalista tehoa.

Erityisesti taittamani kirjan imagopainotteisuus tun-tui suorastaan vaativan sitä, että itse lukukokemuksesta muodostuisi käyttäjälle alusta asti miellyttävä. Visuaa-lisuudella on merkittävä rooli imagomarkkinoinnissa, joten ulkoiset asiat eivät ole taittajalle mikään itsestään-selvyys.

Sain ensimmäiset kuvat opiskelutoveriltani Jaakko Laukkaselta marraskuun loppupuolella, jolloin saatoin aloittaa taiton suunnittelun oikeita kuvia käyttäen. Tein myös nykyaikaisista kuviasta mustavalkoisia versioita mallintaakseni sitä, millä tavalla historiallista kuva-ai-neistoa voisi käyttää taiton osana ja miltä mustavalkoi-set kuvat siinä näyttäisivät. Halusin, ettei vanhoistakaan kuvista tulisi ns. puisevaa vaikutelmaa lukijalle, vaan että myös mustavalkoista kuvamateriaalia sisältävät sivut oli-sivat eloisia ja kiinnostavia ja siten tukisivat halutunlaisia mielikuvia Kuopiosta viherkaupunkina ja mielenkiitoi-sena matkailukohteena.

3.1.3 Tekstin määrä

Koska en ollut vielä lopullista taittopohjaa tehdessä-ni saanut asiakkailta haltuuni mitään kirjaan tulevia tekstejä, minun oli vaikea hahmottaa lopullisen tekstin määrää. Asiakkaiden kanssa oli puhetta siitä, että kirjaan tulevan opasosion tekstit olisivat lyhyehköjä ja pääpaino olisi kuva-aineistolla. Kuopion viheralueiden historiasta kertova osio taas voisi olla tekstinä pidempikin, mutta sitä suunniteltaessa olisi vältettävä ns. jaarittelevaa ja yli-pitkää tekstiä.

Kun en vielä tammikuun lopussakaan ollut saanut asiakkailta minkäänlaisia tekstejä, ryhdyin kehittele-mään ehdotuksia sopivista tekstimääristä saadakseni työn etenemään. Toivoin näiden arvioiden ilmoittamisen kirjan kirjoittajille kenties jouduttavan tekstin saapumis-ta minulle.

3.2 Mallitaitot

Minulla oli koko mallitaittoprosessin ajan kirkkaana mielessäni se, että kaikkien asiakkaille esiteltävien eh-dotusten olisi tuettava työlle alun perin määrittelemiäni tavoiteominaisuuksia: opasmaisuutta, Kuopion vihreän imagon vahvistamista ja tarkoituksenmukaisuutta. Halu-sin myös henkilökohtaisen taittotyylini näkyvän kaikissa mallitaitoissa.

Kaikille taitoille yhteisiksi piirteeksi valikoituivat omasta tyylistäni taittajana keveys, valoisuus ja runsas tyhjän valkoisen tilan käyttö. Mielestäni nämä ominai-

suudet soveltuivat hyvin kirjan aihepiiriin, koska teoksesta tulisi niin kuvapainotteinen.

Halusin erityisesti välttää sitä, että runsaan kuvaineiston rinnalla olisi paljon raskaita taitollisia elementtejä, kuten erilaisia tekstuureja tai ornamentteja. Sen sijaan päämääräni oli kohdistaa lukijan huomio kuviin ja käyttää tekstiä ikään kuin avarana typografisena kehyksenä niiden ympärillä - minkään elementin kuitenkaan rajaamatta toista liikaa.

Käytin inspiraationa kirjan teemaan sopivasti erilaisia luonnonelementtejä, taidetta ja tunnelmia, joille pyrin antamaan vahvan ja selkeästi erottuvan visuaalisen muodon.

Huom! Kaikista taitoista on painoteknisesti virheettömät tiedostot liitteenä raportin lopussa.

3.2.1 Taitto 1: Tunnelmallinen

Ensimmäinen suunnittelemani taitto (sivukoko 16x24 cm) perustuu erikoisella tavalla rajattuihin kuviin ja mielikuviin vapaista luonnossa esiintyvistä elementeistä, kuten tuulesta ja pilvistä. Pyrin tuomaan tähän visuaaliseen ilmeeseen taitollisia haasteita, joita ratkaista työn edetessä ja jotka tämän taiton mahdollisesti toteuduttua toisivat vaihtelua niin kirjan ilmeeseen kuin taittoprosessiinkin.

Taiton keskeisiä elementtejä ovat pyöreillä muodoilla rajatut kuvat. Lukijalle luodaan vaikutelma siitä, että osa kuvista olisi alun perin ympyrän muodossa ja vain osa tästä ympyrästä olisi näkyvissä itse sivulla. Tällä laivanikkunamaisella idealla pyrin siihen, että kirjan käyttäjälle syntyy miellelyhtymä kuvan jatkumisesta varsinaisen kuva-alueen, sivun, ulkopuolelle, mikä luo taiton sisälle aivan omanlaisensa tunnelman kuvaa ympäröivästä tilasta.

Ratkaisuni teki taitosta poikkeavalla tavalla opasmaisen mutta painotti myös imagollista näkökulmaa luoden mielikuvia Kuopiosta avarana, vihreänä maisemana. Halusin tukea tätä jatkuvuuden ja vapauden vaikutelmaa myös väljällä tekstin asettelulla – siksi nostot on sijoitettu siten, että se yhdessä leipätekstin kanssa muodostaa ylöspäin kohoavan, laajenevan linjan, jollaisia esiintyy paljon luonnossakin. Käytinkin inspiraation lähteenä taivasta, tuulta ja pilvien muotoja.

Kuopion viheralueiden
HISTORIA

Kuva 4. Taitto 1: Välilehti

”Puistossa voi olla pallokenttä tai leikkikenttä energisempää vapaa-ajanviettoa varten.”

Maisemaa jakavat puukujanteet ovat näyttävä osa puistokulttuuria. Puistojen ja puutarhojen ylläpito ja kunnostus ovat osa rakennusperinnön vaalimista.

Puisto on avoin tai puoliavoin hoidettu viheralue kaupunkirakenteen keskellä. Puistoja on erityyppisiä riippuen käyttötarkoituksesta ja sijainnista, ja niiden ilme voi vaihdella hyvin rakennetusta lähes luonnontilaiseen. Asuinalueiden esim. lähiöiden viereiset metsät ovat usein virkistyskäyttöä varten hoidettuja puistometsiä.

Kaupungissa puisto on rakennettu ja hoidettu viheralue, joka

saattaa olla useammankin korttelin suuruinen, esimerkiksi New Yorkin Keskuspuisto Manhattanilla. Puistojen sanotaankin olevan kaupungin keuhkot ja niiden olemassaoloa pidetään tärkeänä.

Julkisten viheralueiden rakenne

Puisto koostuu usein kukkaistutuksista, nurmikosta, kävelyteistä, penkeistä, toisinaan myös patsaista ja suihkulähteistä. Joidenkin puistojen reunalla on myös kioski tai kahvila, mikä kertoo alueen roolista ajanvietopaikkana. Puisto voi myös päättyä laajempaankin vesialueeseen.

Puistossa voi olla pallokenttä tai leikkikenttä energisempää vapaa-ajanviettoa varten. Leikkikentällä

Kuopion viheralueiden historiaa

Kuva 5. Taitto 1: Opasuus

”Maisemaa jakavat
puukujanteet
ovat osa puistokulttuuria.”

Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat kaikille viihtyvyyttä, ilmavuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien

Minna Canthin puisto 1950-luvulla >

syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

Talonpoikien pihoissa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistokulttuurin kehittyminen

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puu rautatieasemat, kanavat, oppilaitokset ja sairaalat saivat ensimmäisinä julkiset puistot.

Kuopion viheralueiden historiaa

Kuva 6. Taitto 1: Esimerkki tekstisivusta

”Maisemaa jakavat
puukujanteet
ovat osa puistokulttuuria.”

Minna Canthin puisto 1950-luvulla >

Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat kaikille viihtyvyyttä, ilmapuutaa ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien

syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

Talonpoikien pihoissa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistokulttuurin kehittyminen

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puu rautatieasemat, kanavat, oppilaitokset ja sairaalat saivat ensimmäisinä julkiset puistot.

Kuopion viheralueiden historiaa

Kuva 7. Taitto 1: Koko sivun kuva
Kuva 8 (yllä). Aukeama miniatyyrikoossa

Tunnelmallinen
Sepänkatu

Kuva 9. Taitto 1: Opososion välilehti

Yksityiskohtia taitosta 1

Kuva 10 (alla). Anfangi: kirjaintyyppinä päätteetön, kontrastikas ja selkeä Times Sans Serif

Kuva 11 (ylhäällä oikealla). Värillinen nosto. Kirjaintyyppinä Times Sans Serif. Teksti keskitetty ja sitaateissa.

Kuva 12 (keskellä oikealla). Otsikko. Kirjaintyyppinä Times Sans Serif (pääotsikko) ja Palatino Italic (punainen yläotsikko).

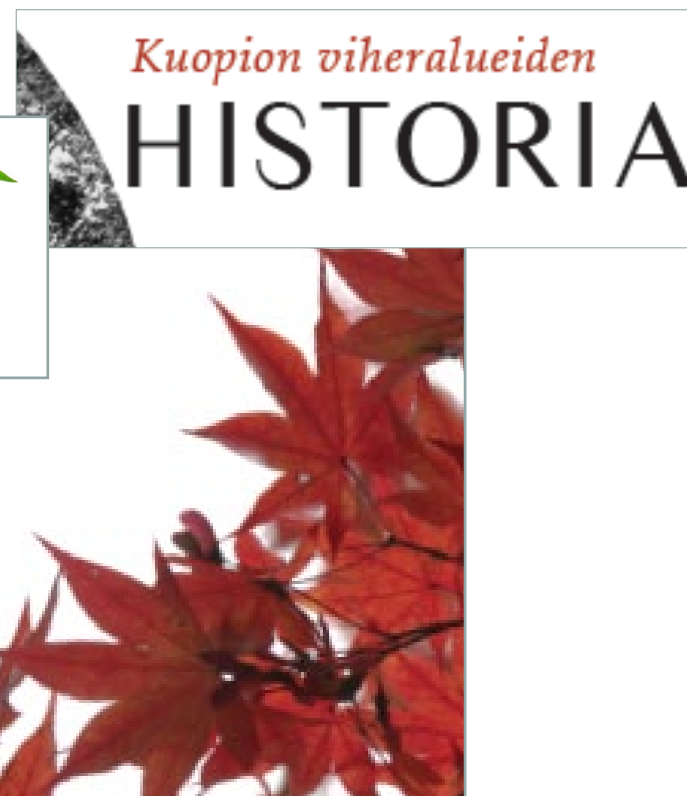
Kuva 13 (keskellä). Sivunumerossa kasviaihe.

Kuva 14 (alhaalla oikealla). Yksityiskohta, taustakuva.

”Maisemaa jakavat
puukujanteet
ovat osa puistokulttuuria.”

P

uistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat kaikille viihtyvyyttä, ilmapuutaa ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot.

3.2.2 Taitto 2: Eloisa

Halusin tehdä tästä täsmälleen neliönmuotoisiin sivuihin perustuva taitosta esimerkin siitä, kuinka opaskäytettävyydeltään suuri pienikokoinenkin kirja voi olla visuaalisesti näyttävä ja elämyksellinen kokonaisuus. Useinhan ajatellaan, että pieni sivukoko soveltuu vain esimerkiksi lastenkirjoihin tai aihepiiriltään hyvin ”kevyisiin” teoksiin. Mielestäni tällainen tyyli ei kuitenkaan suoraan määrittele kirjan sisältöä millään tavalla heppoiseksi.

Pienen sivukoon (17x17 cm) yhdistäminen uskottavaan, historiallisiin ominaispiirteitä sisältävään taittoon oli toki sinänsä haaste. Päätin ratkaista tämän haasteen etsimällä taittoon sellaista typografiaa, joka ei assosioitu edellä mainittuun lastenkirjallisuuteen vaan onnistuu olemaan samaan aikaan arvokas, klassinen ja nykyaikainen.

Leipätekstin kirjaintyyppinä on luettavuudeltaan ja muotoilultaan traditionaalinen Adobe Caslon Pro, jota on kevennetty ilmeisellä scriptillä Gabriellella. Hieman kaunokirjoitusmaisella Gabriellella on vahvat, kulmikkaat ja voimakkaasti kapenevat päätteet, jotka tekevät kirjaintyypistä modernin. Pyrin välttämään liian leivosmaista ulkoasua, jollainen olisi voinut helposti syntyä jostain perinteisemmästä kalligrafisesta kirjaintyypistä (esim. Lucida Handwriting).

Kuva 15. Taitto 2: Visuaalinen ideakartta

Kuopion viheralueiden historia

Kaskiniityn ja kaupunkipihan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat viihtyvyyttä, ilmastuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot. Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla rauta-

Kuva 16. Taitto 2: Esimerkkiaukeama: historiaosio

Helsingin keskustassa sijaitseva, Vanhaa kirkkoa ympäröivä puisto ja historiallinen hautausmaa. Se on helsinkiläisten suosituimpia piknik-paikkoja viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

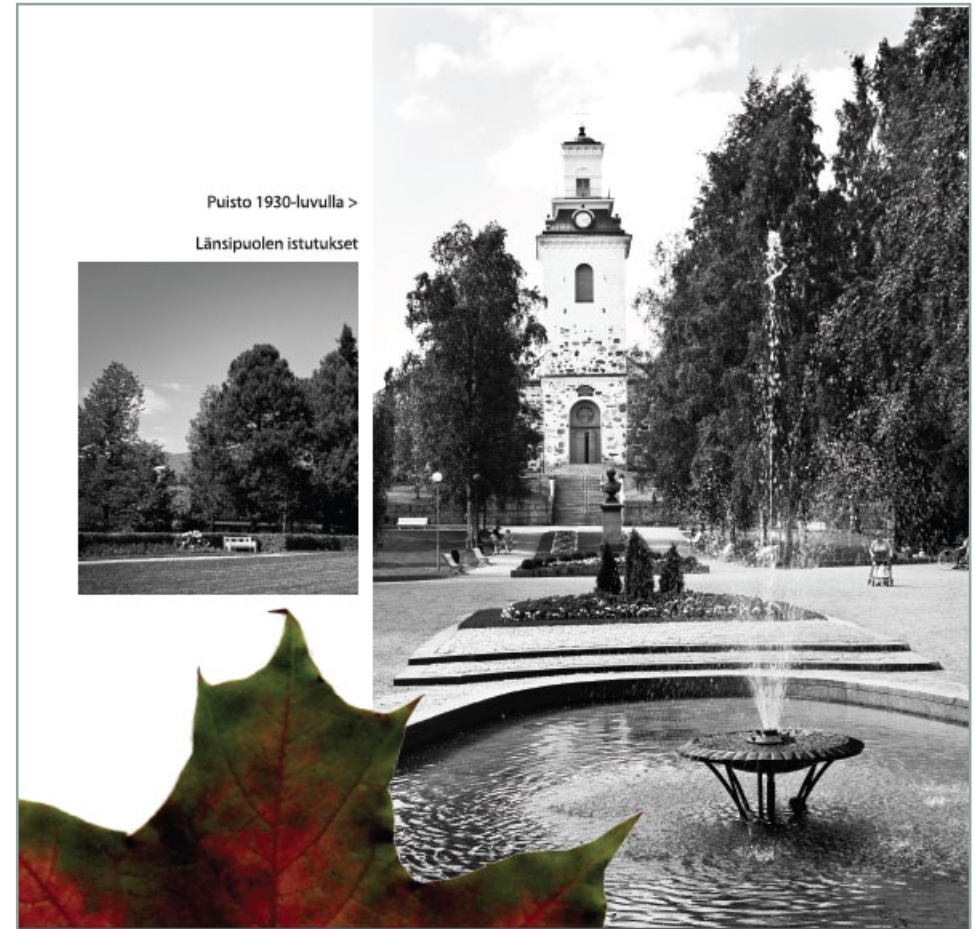
Muilta puolilta puistoa rajoittavat Annankatu, Bulevardi ja Yrjönkatu. Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttokuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185).

Kristillinen perintö

Johan Sederholm, jolle rakennettiin Vanhan kirkon kupeeseen hautakappeli. Vanhan Kirkkopuiston pohjoisreunaan rakennettiin 1826 Carl Ludvig Engelin suunnittelema väliaikainen kirkko eli nykyinen Vanha kirkko. Viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttokuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185). Helsingin keskustassa sijaitseva, Vanhan Kirkkopuiston pohjoisreunaan rakennettiin 1826 Carl Ludvig Engelin suunnittelema väliaikainen

"Kirkkoa ympäröivät puisto ja historiallinen hautausmaa."

Puisto 1930-luvulla >

Länsipuolen istutukset

Kuva 19. Taitto 2: Aukeama opasosiosta

Snellmanin puisto

Vanha kirkkopuisto (myös Vanhankirkon puisto tai "Ruttopuisto") on Helsingin keskustassa sijaitseva, Vanhaa kirkkoa ympäröivä puisto ja historiallinen hautausmaa. Se on helsinkiläisten suosituimpia piknik-paikkoja viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

Vanha kirkko sijaitsee puiston reunassa Lönnrotinkadun varrella. Muilta puolilta puistoa rajoittavat Annankatu, Bulevardi ja Yrjönkatu.

Rakastavaisten kohtaamispaikka

Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttopuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185).

Eleonoran kirkon hautausmaalta siirrettiin paikalle yksi vainaja, Johan Sederholm, jolle rakennettiin Vanhan kirkon kupeeseen hautakappeli. Vanhan

Yksityiskohtia taitosta 2

*Kuva 20 (oikealla). Nosto. Keskitetty ja sitaateissa. Kirjaintyyppi-
nä Adobe Caslon Pro Italic.*

*Kuva 21 (alhaalla). Esimerkki värillisestä elementistä, käytettynä
mustavalkoisen kuvan kanssa.*

*”Kirkkoa ympäröivät
puisto ja historiallinen
hautausmaa.”*

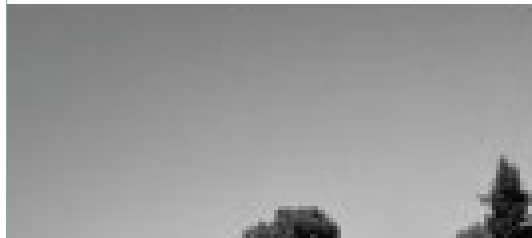
Snellmanin puisto

Vanha kirkkopuisto (myös Vanhankirkon puisto tai "Ruttopuisto") on Helsingin keskustassa sijaitseva, Vanhaa kirkkoa ympäröivä puisto ja historiallinen hautausmaa. Se on helsinkiläisten suosituimpia piknik-paikkoja viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

Vanha kirkko sijaitsee puiston reunassa Lönno-

Puisto 1930-luvulla >

Länsipuolen istutukset

Yksityiskohtia taitosta 2

Kuva 22 (ylhäällä). Otsikko valkoisen tyhjän tilan ympäröimänä. Kirjaintyyppinä Gabrielle (otsikot) ja Adobe Caslon Pro (leipäteksti).

Kuva 23 (oikealla). Kuvatekstien ja kuvien asettelu tukee avaraa ja vapaata vaikutelmaa.

Century Gothic
Charcoal CY
Corbel Bold
mignone
Tw Cen MT

Aubrey
New Cicle

Kuva 23. Taitto 3: Kirjaintyylikokeiluja.

3.2.3 Taitto 3: Moderni

Tarkoitukseni oli tehdä yhdestä taitosta selkeästi rikotumpi ja nykyaikaisempi. Otin siihen vaikutteita nykytaiteesta ja sen tavasta rikkoa totuttuja muotoja ja ehyttä kuvaa. Suunnittelemani modernin taiton (sivukoko 23x18 cm) yksilöllistävä perusidea onkin se, että suuresta kuvasta on joillakin sivuilla irrotettu erimuotoisia palasia, joita on käytetty taitollisina elementteinä alkuperäisen kuvan välittömässä läheisyydessä. Joko samalla tai seuraavalla sivulla oleva kuvan osa toimii siten myös itsenäisenä kokonaisuutena, joka luo kiinnostavuutta ja rosoisuutta koko taittoon rikkoen sopivasti sen hallittua yleisilmettä.

Vastapainona kuvissa käyttämilleni rikotuille linjoille halusin tehdä tästä taitosta typografiselta ilmeeltään samanaikaisesti kepeän ja tyylitellyn, jottei yleisvaikutelmasta vain tulisi kaoottinen tai lukukokemusta häiritsevä. Muutoinhan lukijalle saattaisi muodostua Kuopiosta kaupunkina ja sen viheralueista hajanainen ja sekava mielikuva. Valitsin otsikkotyylin fonteiksi Aubrey (dafont.com), jonka kirjaimistossa on voimakkaita paksuuskontrasteja ja suuri x-korkeus. Sen persoonallista ulkoasua tasapainottamaan valitsin New Cicen, joka oli hyvin hallittu ja tasainen kirjaintyyli.

Tässä taitossa opasmaisuus jää kaikkein pienimpään rooliin verrattuna kahteen aiemmin esiteltyyn mallitaittoon. Sen sijaan imagokeskeisyys painottuu huomattavassa määrin. Taitto korostaa Kuopion roolia nykyaikaisena, kiinnostavana ja erilaisena matkailukohteena. Se

pyrkii tuomaan esille myös sen, kuinka paikallinenkin asukas voi löytää kaupungista ja etenkin sen viheralueista uusia, kiinnostavia asioita – aivan kuten taiton suurista kuvista irrotetut osasetkin saattavat tuntua oudoilta ja hämmäntäviltä, ennen kuin palaset loksahtavat paikoilleen.

Moderni taitto on yleisilmeeltään kulmikas ja erilainen. Siten se ei taittona suoraan assosioitu puutarhoihin tai muihin viheralueisiin, vaan ikään kuin yllättää lukijan ja tukee sitä kautta elämyksellisyyden tavoitetta. Erikoinen kuvien asettelu tuo lukukokemukseen vaihtelua ja pitää lukijan mielenkiinnon yllä stimuloimalla kuin varkein hänen aistejaan.

Kuvat 24–26. Taitto 3: Inspiraation lähteitä ja valitut kirjaintyyppit.

“
“
Aubrey

New Cicle
New Cicle
New Cicle

Baskerville Regular
Baskerville Regular
Baskerville Regular
Baskerville Regular
Baskerville Regular
Baskerville Regular
Baskerville Regular

Kuopion viheralueiden historia

Kuopion viheralueiden historia

Kuopion viheralueiden historia

Kasvintutkimus ja kaupunkipihaan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluivat kaupunkilaisten arkisympäristöön ja ne luovat kaikille viihtyisyyttä, ilmarauhtaa ja vaihtelua. Lastojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot.

Puistatutkimus on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikennenympäristössä kuin omakotitalon-
teilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukkoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen talli taipua notkelmiksi, kalliioiksi

ja kulkukeloiksi, metsiköiden vaihdella vesialueiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistokulttuurin kehittyminen

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla rautatieasemat, kanavat, oppilaitokset ja sairaalat saivat ensimmäisinä julkiset puistot. Maisemaa jakavat puukujanteet ovat näyttävä osa puistokulttuuria. Puistojen ja puutarhojen ylläpito ja kunnostus ovat osa rakennusperinnön vaalimista.

Puisto on avoin tai puolivoin hoidettu viheralue kaupunkirakenteen keskellä. Puistoja on erityyppisiä riip-

Kaskiniityn ja kaupunkipiikan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat kaikille viihtyvyyttä, ilmavuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kalliioiksi

ja kulkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistokulttuurin kehittyminen

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla rautatieasemat, kanavat, oppilaitokset ja sairaalat saivat ensimmäisinä julkiset puistot. Maisemaa jakavat puukujanteet ovat näyttävä osa puistokulttuuria. Puistojen ja puutarhojen ylläpito ja kunnostus ovat osa rakennusperinnön vaalimista.

Puisto on avoin tai puoliavoin hoidettu viheralue kaupunkirakenteen keskellä. Puistoja on erityyppisiä riip-

“ Englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta.

puen käyttötarkoituksesta ja sijainnista, ja niiden ilme voi vaihdella hyvin rakennetusta lähes luonnontilaiseen. Asuinalueiden esim. lähiöiden viereiset metsät ovat usein virkistyskäyttöä varten hoidettuja puistometsiä.

Kaupungissa puisto on rakennettu ja hoidettu viheralue, joka saattaa olla useammankin korttelin suuruinen, esimerkiksi New Yorkin Keskuspuisto Manhattanilla. Puistojen sanotaankin olevan kaupungin keuhkot ja niiden olemassaoloa pidetään tärkeänä.

Julkisten viheralueiden rakenne

Puisto koostuu usein kukkaistutuksista, nurmikosta, kävelyteistä, penkeistä, toisinaan myös patsaista ja suihkulähteistä. Joidenkin puistojen reunalla on myös kioski tai kahvila, mikä kertoo alueen roolista ajanvietepaikkana. Puisto voi myös päättyä laajempaan vesialueeseen.

Puistossa voi olla pallokenttä tai leikkikenttä energisempää vapaa-ajanviettoa varten. Leikkikentällä saattaa päiväystää puistotäti, joka ammatikseen ohjaa leikkiviä lapsia, ja saattaa järjestää lapsille leikin lomaan ruokailunkin. Puisto, joka on erikoistunut erilaisten kasvien esittelyyn, on puulajipuisto eli arboretum.

8

< Snellmanin puisto, 1939

Lähinnä englannin kielen vaikutuksesta puisto-sanasta on paljon sellaisiakin johdannaisia, jotka eivät tarkoita viheraluetta; esimerkiksi vesipuisto, huvipuisto, tiedepuisto, tuulipuisto ja yrityspuisto.

Kirjailijoiden mukaan nimetyt puistot

Vanhaimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kalliioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihhoissa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Monet puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kalliioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

9

Muilta puolilta puistoa rajoittavat Annankatu, Bulevardi ja Yrjönkatu. Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttopuisto, koska sinne haudattiin 1710 suurin joukko hautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185).

Johan Sederholm, jolle rakennettiin Vanhan kirkon kupeeseen hautakappeli. Vanhan Kirkkopuiston pohjoisreunaan rakennettiin 1826 Carl Ludvig Engelin suunnittelema väliaikainen kirkko eli nykyinen Vanha kirkko. Kirkkoa ympäröivä puisto ja historiallinen hautausmaa. Se on helsinkiläisten suosituimpia piknik-paikkoja viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kalliioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

Kartanonpuutarhoista julkisiin puistoihin

Talonpoikien pihhoissa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa. Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla. Leikkikentällä saattaa päiväystää puistotäti, joka amma-

Kaskiniityn ja kaupunkipihan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat kaikille viihtyvyyttä, ilmavuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi

“ Englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta.

Yksityiskohtia taitosta 3

Kuva 32 (ylhäällä vasemmalla). Taitto 3: Anfangi. Kirjaintyyppinä Aubrey.

Kuva 33 (ylhäällä oikealla). Nosto, jonka tehoa lisätty kirkkaalla värillä ja kookkaalla sitaattielementillä (sitaatin kirjaintyyppinä Times Sans Serif).

Kuva 34 (alhaalla). Otsikko. Kirjaintyyppinä Aubrey (pääotsikko) ja Helvetica (yläotsikko). Suuri kontrasti.

3.3 Ulkoasun valitseminen

Mallitaitto, johon kirjan lopullinen ulkoasu tulisi perustumaan, valittiin asiakastapaamisten ja sähköpostiviestien perusteella. Jo visuaalisten konseptien esittelytilaisuudessa läsnä olleet asiakkaat pääsivät alustavasti yksimielisyyteen siitä, mikä taittotyyli valittaisiin jatkokehittelyä varten.

3.3.1 Asiakkaiden antama palaute

Sain asiakkailta mallitaitot esiteltyäni välitöntä palautetta. Asiakkaat kokivat ensimmäisenä esittelemäni taiton (”Tunnelmallinen”) viehättävänä, mutta kuvien poikkeavan rajauksen ongelmallisena. Pyöreä rajaus olisikin saattanut vaikeuttaa kuvien käsittelyä huomattavasti, vaikkei sitä ollutkaan tarkoitus käyttää jokaisella sivulla tai aukeamalla. Muuten taitto koettiin nimensä mukaisena, joskin melko suurena kirjan opasmaista tavoiteluonnetta ajatellen.

Toinen mallitaitto, ”Eloisa”, herätti heti vahvoja mielipiteitä erityisesti poikkeuksellisen kokonsa ja muotonsa vuoksi. Pientä kokoa pidettiin sympaattisena ja viehättävänä, ja sen koettiin myös tukevan hyvin kirjan opasmaisuutta ja mukaanotettavuutta. Neliön muoto on myös harvinaisuutensa vuoksi ostajalle houkuttelevampi vaihtoehto kuin perinteinen pysty- tai vaakasuvinen teos. Kuvien rajaaminen koettiin jossain määrin ongelmallisena, mutta ei kuitenkaan liian paljon. Neliön muo-

toiset sivut sallivat esimerkiksi suuret aukeaman kokoiset kuvat.

Kolmas, ”Moderni”, taitto vaikutti asiakkaiden mielestä kiinnostavalta ja erilaiselta. Kuvien erikoinen leikkaaminen herätti mielipiteitä sekä puolesta että vastaan. Se koettiin vuoroin hyvänä ja liian häiritsevänä ratkaisuna. Lisäksi tämäkin taitto oli melko tyyppillisen kokoinen ja assosioitui siksi jossain määrin muihin samantyyppistä aihepiiriä käsitteleviin teoksiin.

3.3.2 Valittu mallitaitto

Kuten visuaalisten konseptien presentaatiotilaisuudessa oli tullut ilmi, eniten kannatusta sai neliönmuotoinen ”Eloisa” taitto. Olin itsekkin suunnittelijana salaa toivonut, että asiakkaat päätyisivät tähän erikoisen muotoiseen ratkaisuun. Koin saavani siitä yhtä lailla taitollisia haasteita kuin kummasta tahansa muusta mallitaitosta.

Olin tyytyväinen asiakkaiden ratkaisuun valittavan taiton suhteen ja odotin innokkaasti pääseväni jatko-työstämään sitä. Minua kiinnosti erityisesti kuvien aseteleminen siten, että ne tukisivat mahdollisimman optimaalisesti taiton ominaispiirteitä ja toisinpäin. Jäin siis odottamaan saavani lisää kuvamateriaalia työtä varten voidakseni aloittaa varsinaisen taiton suunnittelun.

4. Taittopohjan rakentuminen

Mallitaittoa, johon lopullinen taitto tulisi perustumaan, oli muutettava hieman, sillä olin tarkastanut sivukokojen taloudellisuuden vain summittaisesti. Mallitaitto-vaiheessa olin kuitenkin laatinut taitot siten, että voisin tarvittaessa muuttaa minkä tahansa taiton sivukokoa helposti jopa muutamilla senttimetreillä suuntaansa sen häiritsemättä liikaa niiden ominaispiirteitä. Siksi sivukoon muuttaminen ei ollut ongelma – varsinkaan, kun lopullinen sivukoko, 16x16 senttimetriä, oli vain yhden senttimetrin suuntaansa alkuperäistä mallia pienempi.

Pienensin hieman kaikkia sivulle tulevia osia uuteen sivukokoon sopivasti ja ryhdyin toteuttamaan lopulliseen taittoon tulevia malliaukeamia, joiden tarkoituksena olisi paitsi olla osa lopullista taittoa myös toimia selkeänä osana seuraavalle taittajalle jäävää visuaalista ohjeistusta.

Tarkoituksenani oli luoda mahdollisimman kattava kokonaisuus, jossa olisi määritelty taiton variaatiot kaikkia lopulliseen kirjaan tulevia aukeamatyyppejä ja elementtejä varten.

Taitolle ominaisia piirteitä ovat keveys, ilmavuus ja raikkaus. Kuvien asettelussa on vältettävä ahdasta vaikutelmaa, eivätkä kuvat saa olla liian lähellä tekstejä. Myös kuvatekstit on asetettava ilmovasti, ei siis kiinni kuviin.

Lopullisen taiton ominaispiirteet käydään läpi tarkemmin kuvaesimerkkien ja malliaukeamien avulla luvussa 5.4. Siellä on myös nähtävissä se, kuinka taittopohja on sovellettavissa erilaisiin aukeama- ja sivutyyppeihin.

4.1 Tyylin soveltaminen

Koska olennainen osa opinnäytetyötäni oli työnannon muututtua se, että ohjeistan taiton ominaispiirteet eri sovelluksineen hyvin seuravalle taittajalle, ryhdyin tekemään malliaukeamia erilaisista kirjan osista. Tarkoitus on, että nämä mallitaitot ja master-tiedostot, johon ne perustuvat, ovat tyylillisesti sovellettavissa minkä tahansa tyyppiseen valmiiseen kirjaan tulevaan aukeama- ja sivutyyppeihin. Minun on mahdollisesti jätettävä osa taitto-tyyleistä (todennäköisesti välilehdet ja kartat) seuraavalle taittajalle, mutta pyrin tekemään häntä varten mahdollisimman selkeät ohjeet ja mallit muusta taitosta.

Opas- ja historiaosuuksien taitot ovat pitkälti samantyyppisiä kuin asiakkaan jatkokehittelyä varten valitsema alkuperäinen mallitaitto.

4.1.1 Opasosuus

Kuopiolaisia viheralueita esittelevä opasosio on kirjan keskeisin osa. Siinä esitellään kirjaan valitut kohteet vaihe vaiheelta ja tarjotaan lukijalle seikkaperäinen referaatti kunkin viheralueen olennaisimmista piirteistä.

Opastavan osuuden ensisijainen tarkoitus on houkutella lukijaa tutustumaan puutarhoihin itse ja sitä kautta kohentaa hänen mielikuviaan Kuopiosta. Siksi kuva-aineistoa on oltava sopiva määrä - liiallinen kuvien runsaus voisi luoda lukijalle helposti vaikutelman siitä, että koko viheralue on jo nähty tarvitsematta mennä itse paikalle. Tästä syystä mukaan taittoon on valittava myös

poikkeuksellisia kuvakulmia, jotka herättävät etenkin paikallisen tai lähiseuduilta kotoisin olevan lukijan kiinnostuksen: mitä kaikkea tutuksi luullusta ympäristöstä voikaan vielä löytyä?

Taittotyössä oli kuitenkin huomioitava myös sellaiset lukijat, jotka eivät ehkä koskaan tule henkilökohtaisesti tutustumaan Kuopioon ja sen viheralueisiin esimerkiksi vierailemalla paikkakunnalla, mutta jotka saattavat siitä huolimatta edesauttaa kirjan imagollisia tavoitteita positiivisen mielikuvan kaupungista muodostuttua. Tällaiset henkilöt saattavat esimerkiksi kertoa näistä mielikuvista omaan tuttavapiiriinsä kuuluville ja sitä kautta edesauttaa taiton tavoitetta.

4.1.2 Historia-osuus

Kirjan historiallinen osuus syventää lukijan näkemystä kuopiolaisista viheralueista tarkastelemalla lähemmin tiettyjen viheralueiden historiaa. Sijoitinkin historiasta kertovan osuuden kirjan loppuun, jotta lukija ei heti kirjan avattuaan olettaisi pääpainon olevan juuri historialla. Sen sijaan aiheesta kiinnostuneet tai kirjan opasosuutta lukiessaan kiinnostuneet lukijat voivat vielä kirjan lopussa istahtaa kaikessa rauhassa tutustumaan menneisyyden kiehtoviin paikkoihin ja lukemaan anekdootteja vanhas-ta Kuopiosta.

4.1.3 Välilehdet ja kartat

Välilehdistä ja kartoista ei tällä hetkellä ole valmista suunnitelmaa, koska ei ole varmuutta siitä, otetaanko

välilehden mukaan kirjaan vai ei. tämä(kin) asia määräytyy sen perusteella, minkä pituisia kirjan teksteistä tulee.

Kartta-aineisto on käytävä läpi ja karttoja voidaan sijoitella eri osioiden sisälle kuten on tehty mallitaitto-tiedostossa Minna Canthin puistosta. Kartat voivat siis olla taittoelementtejä siinä missä normaalitkin kuvat.

5. Lopullinen ulkoasu

5.1 Taittopohja

Seuraavalla aukeamalla on luonnoksia lopullisen taiton aukeamista. Tämän raportin liitteinä ovat myös viimeistellyt malliaukeamat, joissa ilmenee käyttökelpoinen taittotyylillä mahdollisimman monentyyppisiä sivuja ja aukeamia varten. Ohjeistan tässä luvussa seuraavaa taittajaa kuvien ja tekstien avulla siten, että hänen taittotyönsä tulee perustumaan kokonaan suunnittelemaani taittoon.

Päädyn tekemään luonnokset ja mallitaiton Minna Canthin puistosta, koska kyseistä taittoa varten on olemassa jo jotain materiaalia nyt opinnäytetyötä tehdessäni. muista viheralueista on olemassa vain hajanaisia kuvia, jotka eivät sellaisinaan riitä taittomateriaaleiksi. Käytin myöhemmin taittajalle luovutettavien lopullisten tekstien tilalla satunnaista puutarha-aiheista tekstiä, jolla ei ole yhteyttä kirjan sisältöön.

Seuraavan aukeaman taittoluonnokset ovat varhaisia luonnoksia, joissa kasviaiheena on käytetty ruusua. Vaihdoinkin kasvin kuitenkin myöhemmin, koska viehättävyydestään huolimatta ruusuaihe vaikutti liian herkän feminiiniseltä Minna Canthin luonnetta ajatellen. toivonkin taittajan ottavan kasvivalinnoissaan jollakin tavalla huomioon myös sen, minkä viheralueen yhteyteen kasvi on tarkoitus liittää. Tästä ei kuitenkaan kannata kehittää

itselleen liikaa päänvaivaa - tärkeintä on, ettei valittu kasviaihe suorastaan riitele tunnetun henkilön mukaan nimetyn alueen perustajan ideologian kanssa.

Taittopohja muodostui niiden useasti tässä raportissa mainitsemiä visuaalisten periaatteiden mukaisesti, jotka määrittelevät koko kirjan luonteen ja tyylin. Näihin kuuluvat ilmavuus, raikkaus ja yksinkertaisuus. Taitossa yritin välttää joillekin viheralueille tyyppillistä ylenpalttisuutta, koska valkoiset sivut ja pelkistetyt linjat toimivat tehokkaana kontrastina kuvien jo itsessään riittävälle visuaaliselle runsaudelle ja vehreydelle.

Kaikki liitteiden mallitaitoissa olevat visuaaliset periaatteet ovat sovellettavissa koko kirjan taittoon. Myöhemmin tässä luvussa esitän vielä tarvittavat tekniset tiedot taittajaa varten. voin myös tarvittaessa olla häneen henkilökohtaisesti yhteydessä, mikäli kysyttävää ilmenee, mutta toisaalta luotan siihen, että ohjeistuksen perusteella kirjan tyyli on selkeä. Taittaja voi puolestani myös tehdä pieniä muutoksia ja taitto antaa myös runsaasti tilaa oman mielikuvituksen käyttämiseksi. esimerkiksi kuva-aineiston valitseminen on tehtävä, jossa taittajakin voinee olla aktiivisesti mukana näin halutessaan.

Mallitaiton mukana olevassa master-tiedostossa on määritelty aukeamien pysyvät elementit kuten sivunumeroiden ja osiotekstien (näistä enemmän luvussa 5.4) sijainnit. Samoin kaikki tekstityylit on sisällytetty Kappaletyylit-välilehteen. Ohjeistan näiden tyylien sekä tekstin muokkaamisesta ja taitollisten valintojen tekemisestä tarkemmin luvussa 5.4.

Puistokävelyllä Kuopiossa: Minna Canthin puisto

Minna Canthin puisto

Kaskiniityn ja kaupunkipiikan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat viihtyvyyttä, ilmavuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot. Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihoissa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Minna Canthin puisto, 1925 >

*Kuva 35. Mallisivuluonnos koossa 1:1:
Minna Canthin puisto*

*Kuvat 36 ja 37.
Malliaukeamaluonnoksia
Minna Canthin puistosta*

Minna Canthin puisto on tunnettu
vehmaista puistaan (2011). >

*"Minna Canthin puisto
on kuin suunniteltu
virkistävään lepoetkeen."*

3

Puistokävelyllä Kuopiossa: Minna Canthin puisto

Minna Canthin puisto

Kaskiintynä ja kaupunkipihan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat viihtyvyyttä, ilmasuutta ja vaihtelua. Lajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot. Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtiä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitontteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesistöiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Minna Canthin puisto, 1925 >

5.2 Kansikuva

Ryhdyin luonnostelemaan kansikuvaa jo ennen kuin olin saanut kirjaan mitään tekstejä (tätä raporttia kirjoitettaessa tekstit puuttuvat edelleen). En tietenkään voinut siinä tilanteessa vielä tehdä luonnoksista täsmällisiä, koska minulla ei ollut tiedossani sen enempää kirjan nimeä kuin sen takakanteen tulevaa tekstiäkään. Myös kanteen tulevat julkaisutiedot ja logot puuttuivat.

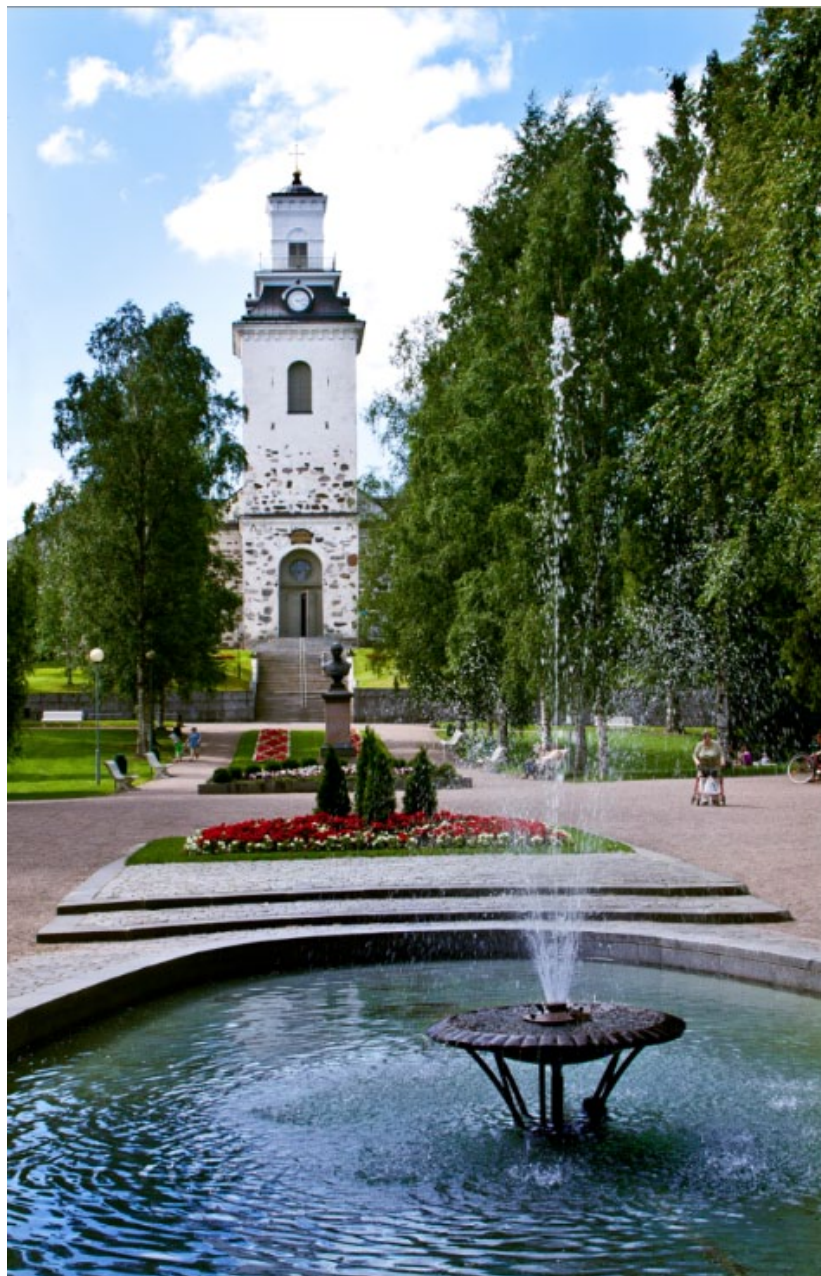
Edellä mainituista syistä johtuen varhaiset luonnokseni painottuvat taitollisesti mahdollisten kansikuvien valitsemiseen ja korvaavan tekstin asetteluun.

5.2.1 Kuvavaihtoehdot

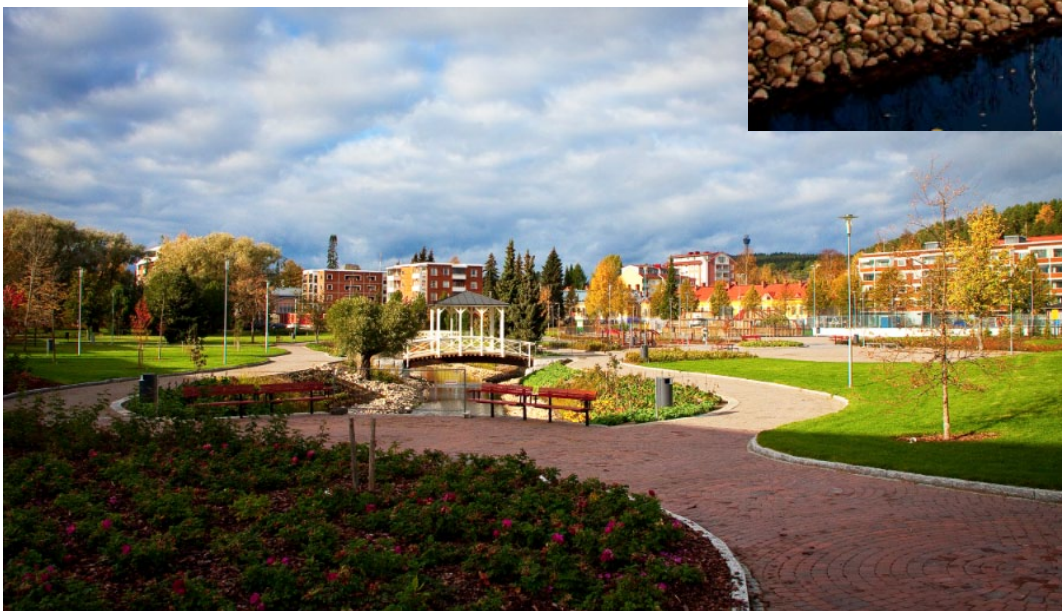
Valitsin kansikuvavaihtoehdoiksi Jaakko Laukkasen ottamat kuvat Hapelähteenpuistosta ja Snellmanin puistosta (kuvat nähtävissä tällä ja seuraavalla sivulla). Mielestäni nämä kuvat olivat kauniita ja näyttäviä ja sellaisina sopivia kannen kuvitukseksi.

Huomioin myös tekstin asettelun vaatimukset eli valitsin sellaisia kuvia, joissa on näkyvissä paljon taivasta. Tavoitteenani oli sijoittaa ainakin suurin otsikko, ”Puistokävelyllä Kuopiossa”, riittävän vaalealle taustalle, jotta välttäisin käyttämästä tekstissä reunaviivoja yhtään enemmän kuin minkä katsoin välttämättömäksi.

Pyrin niin ikään tukemaan mielikuvia vihreästä Kuopiosta valitsemalla kansikuvavaihtoehdoiksi sellaisia kuvia, joita katsoessaan lukija voi välittömästi aistia vehreän luonnon läsnäolon.

Kuva 38. Snellmanin puisto.

*Kuva 39 (ylhäällä). Hapelähteenpuiston siltamaisema.
Kuva 40 (alhaalla). Hapelähteenpuisto.*

5.2.2 Luonnoksista kansiksi

Aloitin luonnostelun kokeilemalla yhdistää erilaisia kirjaintyyppjä koko taitossa vahvasti läsnä olevaan Gabrielleen. Halusin pitää Gabriellen otsikkofonttina, koska ilman sitä kansi ei näyttänyt kuuluvan luontevasti muuhun taittokokonaisuuteen vaan muuttui helposti tylsän näköiseksi. Tein kuitenkin oheisissa luonnoksissa kokeiluja erilaisten kirjaintyyppien yhdistämisestä Gabrielleen.

Käytin varhaisissa luonnoksissa paljon itse keksimääni materiaalia (ISBN-tiedot, julkaisun tiedot), koska minulla ei ollut lopulliseen kirjaan tulevia bibliografisia tietoja eikä painopaikka ollut vielä selvillä. Tarkoitukseni oli kuitenkin koko opinnäyteprosessin ajan antaa kaikista taittomalleista mahdollisimman autenttinen vaikutelma, jottei tietojen puuttuminen hankaloittaisi luonnosten hahmottamista.

Kehitin edellä mainittua tarkoitusta varten oman viivakoodin ja käytin kirjan takakannessa mahdollisesti suunnilleen oikeanpituista tekstiä.

5.3 Kirjan painopaikka ja fyysinen rakenne

Kirjan rakenteesta on keskusteltu jonkin verran eri asiakastapaamisissa heti prosessin alusta alkaen. Spekulaatioita mahdollisesta kansityypistä ja mahdollisesti muun muassa liikelahjakirjoihin lisättävästä irrotettavasta suojakotelosta on esitetty.

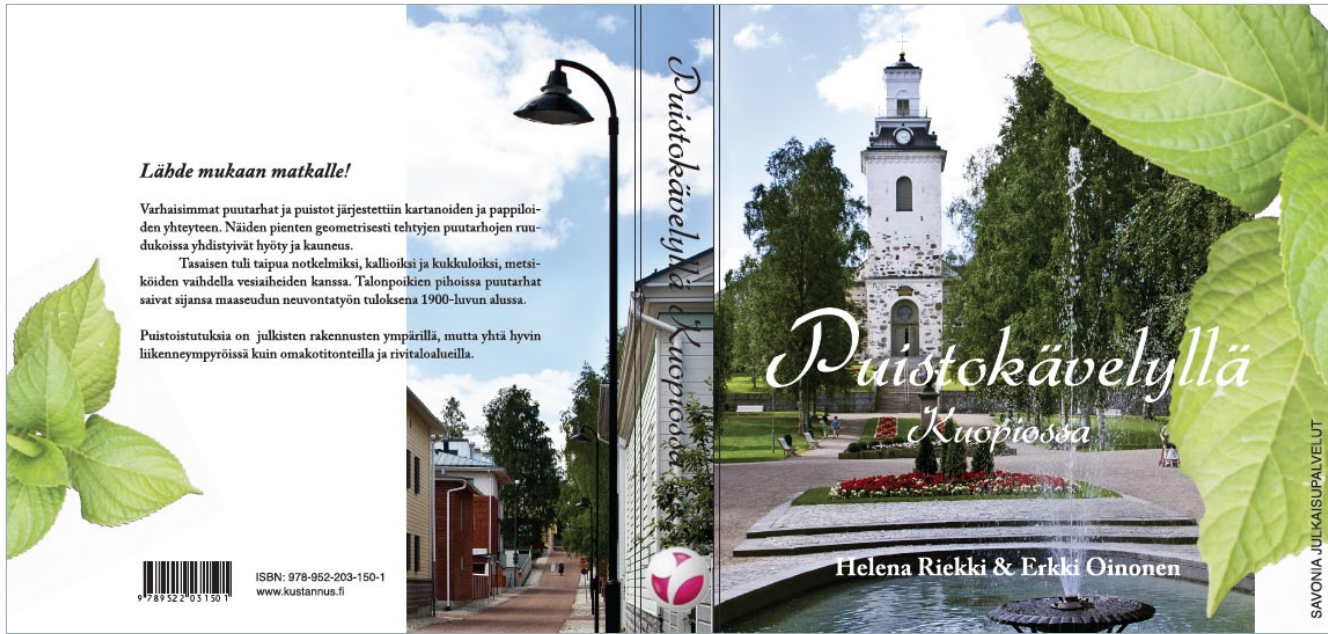
Taittajana kannatin sitä, että kirjan kannet olisivat puolipehmeät. tämä ehdotus sai myös asiakkailta kannatusta, sillä puolipehmeät kannet tukisivat kirjan mukaanotettavuutta hyvin ja tekisivät siitä oppaana helposti käsiteltävän.

Tämän raportin palauttamista edeltävässä asiakastapaamisessa oli puhetta myös kirjalle mahdollisesti kehiteltävästä kotelosta tai suojuksesta, jota käytettäisiin kirjan ollessa liikelahjana ja jota voitaisiin mahdollisesti myydä erikseen myös kirjakaupoissa. Tämä puolipehmeisiin kansiin helposti yhdisteltävissä oleva pahvikotelo tai ”lokero” on vielä idea-asteella, mutta aion tehdä muutamia luonnoksia sen mahdollisesta rakenteesta ja ulkoasusta.

5.4 Ulkoasun sovellettavuus koko kirjaan

Kirjan taittaja voi käyttää mallitaittotiedostonaan tekstisisältöjä vailla valmista taittopohjaani, jonka olen nimenyt seuraavasti: ”taittopohja_minna_canthin_puisto.indd”. Viittaa tässä ohjeistuksessa kyseiseen tiedostoon yksinkertaisesti nimikkeellä ”mallitaitto”. Nimensä mukaisesti tiedosto sisältää kuva-aineistoltaan, asettelultaan ja tekstityyleiltään valmiin taiton, jossa ainoastaan teksti on korvattava varsinaisella, kirjan kirjoittajilta saatavalla materiaalilla.

Kirjan sivukoko on 16x16 senttimetriä ja taitto on yksipalstainen. Marginaalien mitat määräytyvät seuraavasti: ylämarginaali (top margin) 45 mm, alamarginaali

Lähde mukaan matkalle!

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus.

Tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikennemyymyöissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

ISBN: 978-952-203-150-1
www.kustannus.fi

Kuva 41 (ylhäällä). Varhainen luonnos: Erikoisella tavalla rajatut kuvat, lehtiaihe. Paljon valkoista.

Kuva 42 (alhaalla). Varhainen luonnos: Taustakuvana Hapelähteenpuisto, pyöristetty tekstilaatikko. Viivakoodi ei liity teokseen.

Huviksi ja hyödyksi!

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus.

Tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikennemyymyöissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

www.savoniakustannus.fi

Kuopion puistoja ja puutarhoja

Helena Riecki & Erkki Oinonen

SAVONIA JULKAISUPALVELUT

(bottom) 29 mm, sisämarginaali (inside) 27 mm ja ulkomarginaali (outside) 37 mm. Tämän asettelun tarkoituksena on jättää runsaasti tilaa palstan ylä- ja ulkoreunoille. Palstojen ja sijainti on määritelty myös mallitaitotiedoston yhteydessä olevassa master-tiedostossa.

Ennen kirjan viemistä painoon on syytä varmistaa painoteknisesti moitteeton ulkoasu ja muuttaa väriprofiili vastaamaan painossa käytettyä. oletuksena taitoissani olen käyttänyt Europe Prepress 3 -väriprofiilia.

5.4.1 Kirjaintyyli

Käytettävät fontit ovat Gabrielle 31pt otsikoissa, Adobe Caslon Pro Bold 12 pt väliotsikoissa sekä Adobe Caslon Pro 10 pt leipätekstissä. Näistä fonteista ei tule taitossa poiketa ja kaikki sallitut kirjaintyyli ja niiden koot voi tarkastaa mallitaitotiedostosta. Mikäli tilanpuutteen vuoksi on tarpeellista tehdä joitakin muutoksia tekstiin, se tulee tehdä joko lyhentämällä itse tekstiä (tästä tulee kuitenkin keskustella kirjoittajien kanssa etukäteen, jotta merkkimäärä voidaan sovittaa sivuille) tai säätämällä merkkien välistystä sopivissa määrin. Tämä ei kuitenkaan saa vaikuttaa luettavuuteen kielteisesti, joten välttämättömät muutokset on tehtävä hyvän taitto-ajan rajoissa.

5.4.2 Taittoelementtien sijoittelu

Tyhjää valkoista tilaa, joka on yksi kirjan persoonallisen tyylin luovista elementeistä, on jätettävä runsaasti sekä

tekstin että kuvien ympärille. Taittajan on koko ajan pidettävä mielessään adjektiivit ilmava, yksinkertainen ja raikas. Vaikkei palstan kokoa tulekaan muuttaa master-tiedostossa määrätystä, syvätyt kuvat voivat ajoittain rikkoa neliskulmaisen palstan rajat (ks. mallitaiton sivut 1 ja 6) ja tehdä siitä siten elävemmän.

Taittajan on huolehdittava siitä, että eri taittoelementit ovat linjassa keskenään. Tässä on kuitenkin pyrittävä ajoittaiseen vaihteluun, jottei taitosta tule orgaanisen neliskantista. Esimerkiksi kaikkien nostojen ei tarvitse olla linjassa palstan kanssa, vaan ne voivat silloin tällöin joko lähempänä aukeaman keskitaiteita tai kauempana sieltä kuin palstan reuna (ks. mallitaiton sivu 6). Taittaja voi tässäkin tapauksessa päättää itse ne etäisyydet, jotka näyttävät edustavilta kullakin sivulla ja aukeamalla. Yleensä on kuitenkin pyrittävä selkeisiin linjoihin, kun on kyse otsikoista sekä leipä- ja kuvateksteistä. Kuvatestit ovat aina linjassa palstan marginaalien kanssa, samoin sivua pienempien kuvien reunat.

Sivunumeroiden ja osiotekstien (mallitaitossa sivun vasemmassa yläreunassa oleva alleviivattu ”Kuopion keskusta: Minna Canthin puisto”) alleviivausten sijainti on määritelty master-tiedostossa. Eri osioon siirryttäessä on mielestäni suositeltavaa luoda uusi master-tiedosto, johon on päivitetty uusi teksti ja viivan väri, jolloin tyylin vaihto on helpompaa. Vaihtoehtoisesti muutokset voi tuki tehdä manuaalisesti käyttämällä ”Override all master items” -toimintoa.

Tähän vaikuttaa sekin, kuinka paljon lopullista tekstiä ja osioita kirjassa tulee olemaan. Jos kuva ja master-elementti (kuten sivunumero) ovat sivulla päällekkäin, master-elementti jää kuvan alle. Kuvien koko ja sijainti vaihtelee, mutta taiton on oltava selkeä ja yksinkertainen. Jotkut kuvista voi linjata palstan reunan kanssa osan täyttäessä koko sivun tai aukeaman. Kuvia voi halutessaan rajata siten, että esimerkiksi kasvien yksityiskohdat näkyvät paremmin, mikäli kyseessä on teknisesti laadukas kuva.

5.4.3 Puisto-osiot

Eri puistoja käsittelevät osiot erotetaan toisistaan eri teemakasvilla ja osiotekstin alleviivauksen sekä nostojen värillä. Teemakasvi esiintyy suuressa koossa osion ensimmäisellä aukeamalla ja myöhemmin samassa osiossa kerran tai korkeintaan kahdesti; teemakasvista on valittava erilaisia kuvakulmia ja rajauksia. Teemakasvi toimii ornamentin tavoin varsinkin muuten tyhjäköjiä sivuja elävöittäessä, mutta sen käyttöä monikuvaisilla sivuilla tulisi välttää. Taittaja voi valita teemakasvit vapaasti syvätyistä kuvista. Olen käyttänyt mallitaitossa cgtextures.com-sivuston vapaita kuvia.

Puisto-osioiden pituus määräytyy sen mukaan, mitä puistoja kirjan tekijät pitävät merkittävimpinä ja mistä puistoista on olemassa laadukkainta ja runsainta kuvamateriaalia. Yleensä vanhoja kuvia on laatueron vuoksi suositeltavaa käyttää pienemmässä koossa kuin uusia. Vanha ja uusi kuva samasta alueesta voi-

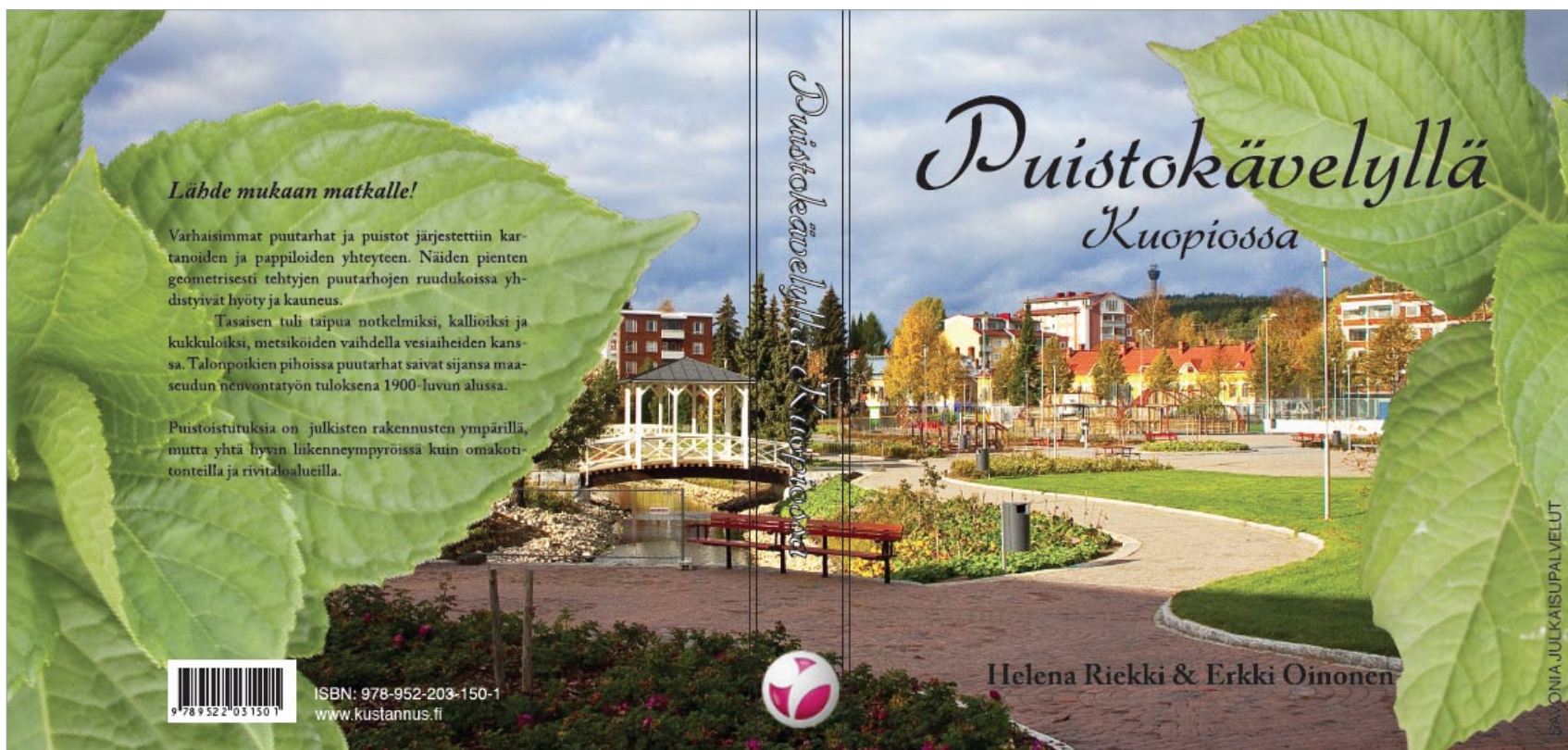
vat esiintyä samalla aukeamalla. Kunkin puisto-osion avausaukeamalla on hyvä olla edustava ja teknisesti mahdollisimman laadukas kokosivun kuva. Kuvien ko'oissa ja sijainneissa on hyvä pyrkiä vaihtelevuuteen, jottei taitosta vain tulisi liian neliömaistä ja aukeamista samannäköisiä. Tässäkin asiassa taittajan on vain sovellettava hyvän graafisen suunnittelun perusperiaatteita.

5.4.4 Lopullinen kansi ja alkusivut

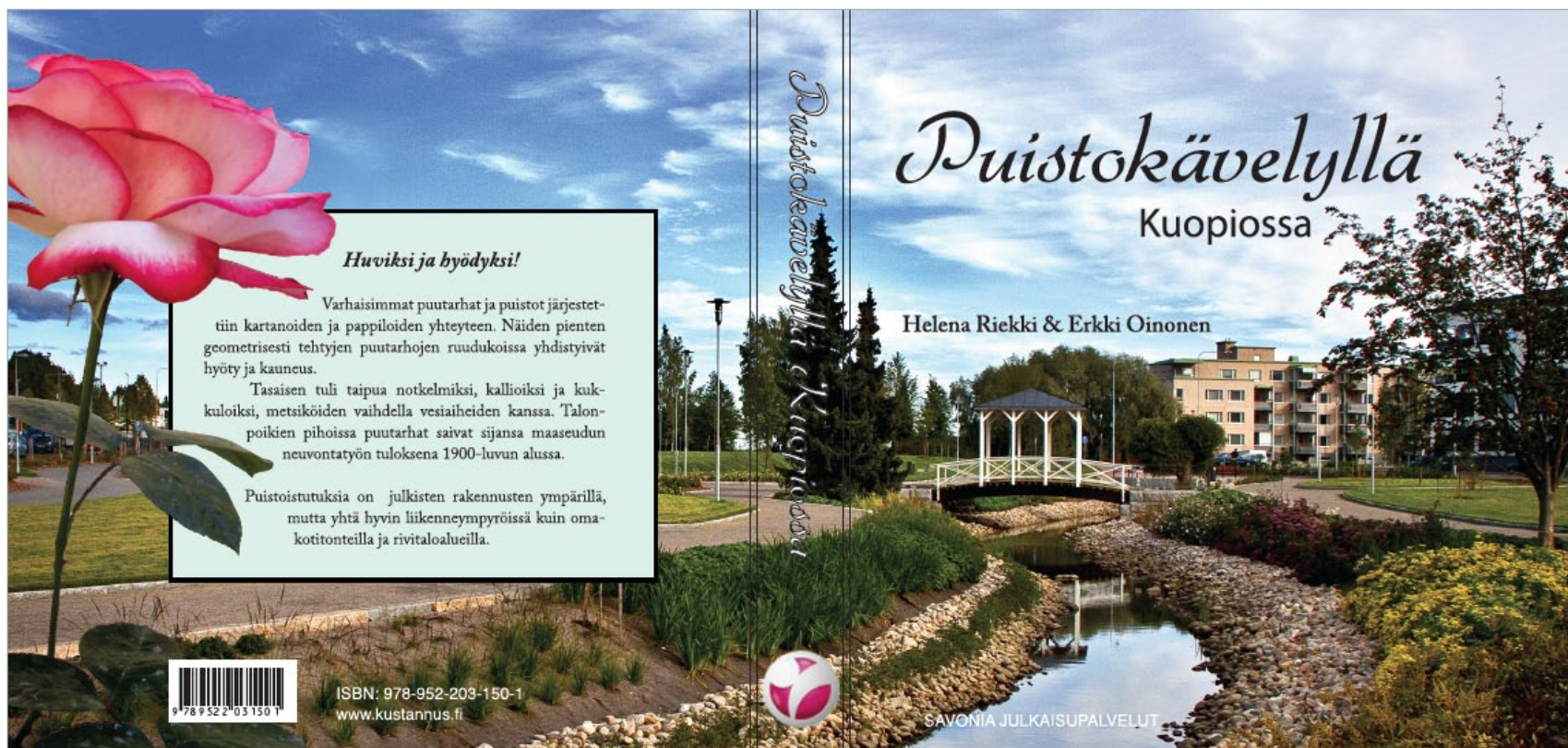
Raportin liitteenä on mallitaiton lisäksi myös lopullisen kansikuvan (myös kuvassa 43 seuraavalla aukeamalla) sekä alkusivujen taitto. Kansikuvassa voi vielä muokata hieman savonian logon kokoa ja sijaintia, mutta muutoin kansi on liepeitä lukuun ottamatta jo valmis julkaistavaksi. Alkuperäisen .indd-tiedoston kuvat ovat sen verran suuria, että halutessaan taittaja voi jatkaa samaa kuva-aihetta myös kirjan liepeisiin yksinkertaisesti suurentamalla tiedoston kokoa liepeiden verran ja sitten vetämällä vasemman- ja oikeanpuoleisia kuvia mustan nuolityökalun avulla reunastaan enemmän näkyviin.

Ennen julkaisemista on syytä varmistaa, että kaikki alkusivujen bibliografiset tiedot ovat tuolloin ajan tasalla ja muun muassa lisätä tekijätietoihin taittajan nimi. Taitollisesti alkusivut ovat jo valmiit, ainoastaan tekstit kannattaa käydä läpi sekä täydentää ja korjata niitä tarvittaessa.

Kuva 43. Kansiluonnos, jossa lehtiäihe. Takasivun tekstilaatikko sijoitettu lehden päälle. ISBN-tiedot korjattu.

Kuva 44. Kansiluonnos. Takasivulla ruusuaihe ja tekstilaatikko.
ISBN-tiedot korjattu.

6. Prosessin kriittinen arviointi

6.1 Odotukset ja todellisuus

Arvelin opinnäytetyn aiheen saatuani, että työ tulisi olemaan nimenomaan kirjan taiton suunnittelu ja toteutus. Jo opinnäytetyöprosessin alusta lähtien oli kuitenkin selvää, ettei toimeksiantajilla tai tekijöillä ollut varsinaista aikataulua työlle. Tämä johtui pitkälti siitä, että työryhmän osapuolet olivat kiinni muissa töissään eivätkä olleet varmoja siitä, milloin aikaa olisi myös kirjan edistämiseksi. Myös loppuvuoden juhlapyhät vaikuttivat aikatauluun kaikkea muuta kuin suotuisasti, ja lisäksi erinäiset lomamat ja yllättävät henkilökohtaiset elämäntapahtumat olivat osaltaan hidastamassa työn etenemistä.

Taittajana minun oli vaikea edistää varsinaista taittoa ja jopa sen suunnittelua, koska en saanut pitkään aikaan minkäänlaista materiaalia työryhmän muilta jäseniltä. Olin myös huolissani siitä, kuinka saisin työstä riittävästi materiaalia opinnäytetyöni valmistumista silmällä pitäen. Painotin siksi työskentelyssäni opinnäytetyön rakenteeseen ja raportointiin liittyvän aineiston edistämistä, kunnes työ oli saatu paremmin järjestykseen.

6.2 Työskentelytapojen sopivuus työhön

Havaitsin prosessin aikana itsereflektion hyväksi menettelytavaksi opinnäytetyöni tekemisessä. Erityisesti ennakoinnattomasti muuttuva ja myöhemmäksi siirtyvä, alati elävä aikataulu olisi tuntunut jopa musertavan vaikealta asialta käsitellä, jollen olisi keskittynyt havainnoimaan omaa työskentelyäni jatkuvasti ja pyrkinyt kehittämään omia menettelytapojani.

Sen sijaan, että olisin ajautunut kriisiin stressaavan tilanteen vuoksi, pyrin rationalisoimaan tilanteen ja tekemään opinnäytetyöstäni myönteisen prosessin; ammatillisen kehitykseni kannaltahan tämäntyyppinen prosessi on olennaisen tärkeä, sillä sellaisia ei erittäin todennäköisesti voi välttää tulevaisuudessakaan.

Kun keskityin käyttämään oppimiani projektinhallintataitoja ja muistin jakaa aikani järkevästi työn ja huvien kesken, koko prosessi alkoi edetä sujuvammin. Konkreettiset asiat, kuten tekstien ja kuvien puuttuminen, eivät olleet minun vastuullani enkä voinut vaikuttaa niihin enää tietyn rajan jälkeen. Muistutin kyllä asiakkaita jokaisessa tapaamisessa sekä tapaamisten välillä aineiston toimittamisen viivästymisen vaikutuksesta taiton kehittymiseen, mutta en ottanut vastuulleni turhaa painolastia. Koin tehneeni parhaani siinä tilanteessa, jossa taittajana ja graafisen alan pian valmistavana opiskelijana olin.

Havaitsin myös usein alitajuntani työskennelleen jonkin ongelman parissa kuin omia aikojaan, jos jätin kyseisen asian ikään kuin hautumaan mieleeni ja otin muutaman päivän tai jopa kokonaisen viikon lomaa työskentelystä. Aloitettuani esimerkiksi mallitaitojen tekemisen huomasin, että työ sujui kuin itsestään - vaikka olin ennen taukoa ollut huolissani mallitaitojen valmistumisesta sovittuna ajankohtana. Käsitettä ”luova tauko” ei siis ole viljelty turhaan erityisesti taidopiireissä.

Edellä mainitun lisäksi myös sellaiset perusasiat kuin riittävä yöuni, säännöllinen ruokaileminen ja liikunta auttoivat pitämään mieleni vireänä - ainakin silloin, kun huomasin taas tiedostamattani olleeni välittämättä jostakin noista asioista. Kirjan taittamiseen liittyvä prosessi vaatii pitkiä ja fyysisesti rasittavia päiviä ja öitä tietokoneen ääressä, eikä etenkään oman kotityöpisteen ergonomia aina ole optimaalisinta mahdollista tasoa.

Kirjan ulkoasun suunnitteleminen oli kokonaisuutena luova prosessi, jota ei aina ollut mahdollista erotella sen tuotoksesta (Anttila 2006, 79). Ajatusmaailma, suunnitelmat ja varsinaiset tuotokset sekoittuivat usein yhteen, jolloin oli todella vaikea hahmottaa prosessin etenemistä. Välillä huomasin jopa ajattelevani, etten ole edistynyt lainkaan, mutta tarkasteltuani tilannetta olinkin tuottanut paljon laadukasta aineistoa.

6.3 Tavoitteiden toteutuminen

Mielestäni kirjan taittosuunnitelman toteuttaminen oli erityisen hyödyllinen osa-alue oman ammattitaitoni kehittämisessä, sillä suurin osa aiemmista koulutehtävistäni ja koulun ulkopuolisista projekteistani ovat olleet huomattavasti suppeampia.

Minun oli suunnittelun alussa vaikea hahmottaa puutarha- ja kaupunkisuunnittelun maailman yleisiä käytänteitä, sillä ala ei ole minulle entuudestaan tuttu. Keskustelut kaupunginpuutarhuri Erkki Oinosen ja intendentti Helena Riekin kanssa auttoivat minua kuitenkin saamaan hyvän yleisvaikutelman alasta, minkä uskon auttaneen suunnitteluprosessia etenemään jouhevasti.

Olen aiemmin tehnyt luonnosmaisia taittoja koulussa ja vapaa-ajallani, mutta asiakkaiden kanssa työskennellessä koko prosessin luonne oli erilainen. Oli myös helppompaa suhtautua työhön ammattimaisesti, kun taustalla oli jatkuvasti tietoisuus siitä, että kirjasta tulisi vielä konkreettinen tuote.

Mielestäni olen taittajana onnistunut toteuttamaan hyvin prosessille alussa määrittelemäni tavoitteet. Kaikissa laatimissani visuaalisissa konsepteissa päähuomio kohdistui opasmaisuuksiin. Taitot ovat myös miellyttävän näköisiä, eikä mikään niistä ole ristiriidassa kirjan tyyliin määrittelemieni peruseräpäätteiden kanssa. Siitä

huolimatta taitot ovat mielestäni persoonallisia ja erottuvat joukosta laajoillakin julkaisumarkkinoilla.

Olen erityisen tyytyväinen työskentelyyni prosessin aikana. Aluksi oli erittäin vaikea nähdä, millä tavalla voisin pelastaa tuohon tuomitulta vaikuttaneen taittohankkeen. Ajattelin jatkuvasti stressaantuneena sitä, etten ilman asiakkaiden lähettämiä materiaaleja voisi saada opinnäytettäni lainkaan valmiiksi ja että joutuisin vielä siksi vaihtamaan aihetta. Itsereflektiivinen toimintamalli ja ohjaavien opettajien tuki auttoivat kuitenkin rationaalisuuteen koko suunnittelu- ja työskentelyprosessin ja näkemään, että konkreettiset tuotokset opinnäytteessäni voivat olla muutakin kuin valmiiksi saakka taitettu kirja.

Sain riittävästi materiaalia opinnäytettäni varten, koska laadin työtä tehdessäni useita erilaisia visuaalisia konsepteja. Pohdin typografisia ja muita taitollisia valintojani huolellisesti, mikä auttoi minua kehittymään graafisena suunnittelijana ja erityisesti taittajana. Opinnäytetyöstä saamani hyödyt ovat siis ilmeisiä ja olen erittäin tyytyväinen työhöni.

Painotin valitussa taitossa opasmaisuuksia historiaosion jäädessä kuin kiinnostavan sivuosan näyttelijäksi. Korostin tätä seikkaa jättämällä historiallisen osion kirjan loppuun.

Uskon, että kirja tulee olemaan tehokas Kuopio-imagon luoja niille, jotka sen ostavat tai saavat. Taittotyylillä eroaa erityisen hyvin tyypillisten oppaiden ja seutukirjojen massasta, koska se on useimpia sellaisia teoksia värikkäämpi ja eloisampi. Toivonkin, että taittoni tulee

houkuttelemaan ihmisiä tarttumaan kirjaan ja hankkimaan sen itselleen.

Osa tavoitteista on sentyyppisiä, ettei niiden toteutumisesta voi vielä tässä vaiheessa taitto- ja julkaisuprosessia havaita. Vasta kirjan julkaisemisen jälkeen on mahdollista esimerkiksi havaita, tavoittaako teos sille määrittelemäni kohderyhmän ja koetaanko taitto yleisesti ottaen houkuttelevana ja kiinnostavana. Olen kuitenkin itse taittotyöhöni erittäin tyytyväinen ja uskon, että se tulee osaltaan vaikuttamaan Kuopion vihreämmän imagon rakentamiseen.

Tämän raportin palauttaessani osa prosessista on vielä kesken, koska aikataulumuutosten vuoksi en ole vielä kukaan saanut mitään kirjaan tulevia tekstejä. Uskon kuitenkin, että kun saan tekstejä tätä seuraavan viikon aikana, voin korvata niillä sujuvasti tällä hetkellä taittoissa käytössä olevat luonnostekstit. Koska nämä käyttämäni korvaavat tekstit ovat suomenkielisiä ja puutarhoihin liittyviä, ongelmaa tekstin liiallisesta rakenteellisesta muokkauksesta vaihdon yhteydessä ei tule olemaan.

Seuraava työvaiheeni onkin erityyppisten sivu- ja aukeamatyyppien ohjeistaminen seuraavaa taittajaa varten. Teen useita yksityiskohtaisia malliaukeamia, joiden avulla on periaatteessa mahdollista toteuttaa mikä tahansa kirjaan lopulta tuleva sisältölaji. Ohjeistan taittajaa myös malliaukeamiin liittyvien tekstien avulla. Erittäin todennäköisesti tapaan taittajan vielä henkilökohtaisesti prosessin siirtämisvaiheessa.

Ohjeistus taittajalle oli mielestäni helppo tehdä, vaikka en ollut varautunut sen tekemiseen prosessin alussa. Toisaalta jäin miettimään, olenko nyt mahdollisesti unohtanut jonkin ohjeistuksen osan, koska olen itse ollut suunnittelemassa ja taittamassa kirjaa jo niin kauan että jo periaatteessa tiedän paljon kirjaan liittyviä asioita niitä erikseen ajattelematta. Tästä voi olla haittaakin, koska seuraava taittaja ei välttämättä pysty sisäistämään taittoprosessia samalla tavalla kuin minä vain ohjeistuksieni ja taittojeni perusteella. olen siis saattanut unohtaa mainita joitakin sellaisia seikkoja, jotka ovat jo prosessin edetessä muodostuneet minulle itsestäänselvyyksiksi.

Työharjoitteluajatauluni vuoksi jatkan työtäni helmikuun 2012 ajan. Viimeisessä asiakastapaamisessa 21.2. esittelen asiakkaille kaiken siihen mennessä työstämäni materiaalin. Silloin työtäni jatkava taittajakin lienee jo selvillä ja työn loppuun asti taittaminen on mahdollista siirtää sujuvasti hänelle.

Työ on vahvistanut omaa haluani jatkaa taittamista ja suuntautua tulevaisuudessa taittoalalle. Todennäköisiä vaihtoehtoja ovat sekä aikakauslehdessä että kirjapainossa työskenteleminen. Prosessi on selkeyttänyt ja vahvistanut henkilökohtaista tyyliäni ja sen omaleimaisuutta muiden taittajien tyylihin verrattuna.

Ammattimaisessa mielessä opinnäytetyöprosessini on vahvistanut omia kykyjäni ja etenkin omaa uskoani niihin. Toivon, että myös tulevaisuus tulee osoittamaan, että kuulun taittoalalle ja voin edelleen jatkaa kehittymistäni graafisen viestinnän ammattilaiseksi.

Aineistot

Bagge, P. 2007. *Sisustus luo kodin*. Helsinki: WSOY

Becker, H. 2011. *Sisusta tyylillä*. Helsinki: Tammi

Heikkilä, M. 2008. *Turku, ikikaunis*. Helsinki: Kirjapaja

Leppänen, M. 2004. *Lakua!* Helsinki: Nemo

Pouta, H. 2005. *Lapin lumo*. Helsinki: Kirjastudio

Lähteet

Koivunen. Alue- ja ympäristötutkimuksen seura pdf-tiedosto [viitattu 3.1.2012] Koonnut Vilhelmiina Takanen.
Saatavissa: www.ays.fi/aluejaymparisto/pdf/aluejaymp_2009_1_s14-27.pdf.

Anttila, P. 2006. *TUTKIVA TOIMINTA ja Ilmaisuu, Teos, Tekeminen*. Hamina: AKATIIMI Oy.

Itkonen, M. 2003. *Typografian käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kuopion kaupunki www-sivu [viitattu 21.12.2011] Saatavissa: <http://www.kuopio.fi/web/kavelykeskusta/alatori-hanke>.

Samara, T. 2002. *Making and breaking the grid: a layout design workshop*.
Gloucester: Rockport Publishers, Inc.

Henkilöluettelo

Toimeksiantajat:

Jouni Vornanen. Kustannustoimittaja, Savonia julkaisupalvelut.

Tiina Hyttinen. Julkaisutoiminnan sihteeri, Savonia julkaisupalvelut.

Yhteistyökumppanit:

Oinonen, Erkki. Kaupunginpuutarhuri, Kuopion kaupunki

Rieki, Helena. Intendentti, Kuopion kaupunki.

Valokuvaajat:

Jämsen, Kari. Kuopion kulttuurihistoriallisen museon näyttelypäällikkö, Kuopion kaupunki.

Laukkanen, Jaakko. Kuva-artsaani.

Kuvaluettelo

Kuvat 1-44: omia luonnoksia, Kielo Könönen.

Mallitaitoissa käytetyt valokuvat kuvissa 18, 19, 21, 22, 25-29- 32-36, 42-44, 46, 49 ja 50: Jaakko Laukkanen.

Opinnäytetyön kuvituskuvina käytetyt kasvit kansisivulla sekä sivuilla 13, 41 ja 54: cgtextures.com.

LIITE 1
Taitto 1: Tunnelmallinen

Kuopion viheralueiden
HISTORIA

”Maisemaa jakavat
puukujanteet
ovat osa puistokulttuuria.”

Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat kaikille viihtyvyyttä, ilmavuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien

Minna Canthin puisto 1950-luvulla >

syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistokulttuurin kehittyminen

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puu rautatieasemat, kanavat, oppilaitokset ja sairaalat saivat ensimmäisinä julkiset puistot.

Kuopion viheralueiden historiaa

”Puistossa voi olla pallokenttä tai leikkikenttä energisempää vapaa-ajanviettoa varten.”

Maisemaa jakavat puukujanteet ovat näyttävä osa puistokulttuuria. Puistojen ja puutarhojen ylläpito ja kunnostus ovat osa rakennusperinnön vaalimista.

Puisto on avoin tai puoliavoin hoidettu viheralue kaupunkirakenteen keskellä. Puistoja on erityyppisiä riippuen käyttötarkoituksesta ja sijainnista, ja niiden ilme voi vaihdella hyvin rakennetusta lähes luonnontilaiseen. Asuinalueiden esim. lähiöiden viereiset metsät ovat usein virkistyskäyttöä varten hoidettuja puistometsiä.

Kaupungissa puisto on rakennettu ja hoidettu viheralue, joka

saattaa olla useammankin korttelin suuruinen, esimerkiksi New Yorkin Keskuspuisto Manhattanilla. Puistojen sanotaankin olevan kaupungin keuhkot ja niiden olemassaoloa pidetään tärkeänä.

Julkisten viheralueiden rakenne

Puisto koostuu usein kukkaistutuksista, nurmikosta, kävelyteistä, penkeistä, toisinaan myös patsaista ja suihkulähteistä. Joidenkin puistojen reunalla on myös kioski tai kahvila, mikä kertoo alueen roolista ajanvietopaikkana. Puisto voi myös päättyä laajempaankin vesialueeseen.

Puistossa voi olla pallokenttä tai leikkikenttä energisempää vapaa-ajanviettoa varten. Leikkikentällä

saattaa päivystää puistotäti, joka ammatikseen ohjaa leikkiviä lapsia, ja saattaa järjestää lapsille leikin lomaan ruokailunkin. Puisto, joka on erikoistunut erilaisten kasvien esittelyyn, on puulajipuisto eli arboretum.

Lähinnä englannin kielen vaikutuksesta puisto-sanasta on paljon sellaisiakin johdannaisia, jotka eivät tarkoita viheraluetta; esimerkiksi vesipuisto, huvipuisto, tiedepuisto, tuulipuisto ja yrityspuisto.

Kirjailijoiden mukaan nimetyt puistot

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdis-

tyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

Talonpoikien pihoissa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa. Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikennempyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Monet puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun

lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

Muilta puolilta puistoa rajoittavat Annankatu, Bulevardi ja Yrjönkatu. Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttupuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185).

Johan Sederholm, jolle rakennettiin Vanhan kirkon kupeeseen hautakappeli. Vanhan Kirkkopuiston pohjoisreunaan rakennettiin 1826 Carl Ludvig Engelin suunnittelema

Tunnelmallinen
Sepänkatu

LIITE 2
Taitto 2: Eloisa

Kuopion viheralueiden historia

Kaskiniityn ja kaupunkipiikan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat viihtyvyyttä, ilmavuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot. Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruuduissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasanen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla rautatieasemat, kanavat, oppilaitokset ja sairaalat saivat ensimmäisinä julkiset puistot. Maisemaa ja-

Minna Canthin puisto, 1925 >

Snellmanin puisto

Vanha kirkkopuisto (myös Vanhankirkon puisto tai ”Rutto-puisto”) on Helsingin keskustassa sijaitseva, Vanhaa kirkkoa ympäröivä puisto ja historiallinen hautausmaa. Se on helsinkiläisten suosituimpia piknik-paikkoja viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

Vanha kirkko sijaitsee puiston reunassa Lönnrotinkadun varrella. Muilta puolilta puistoa rajoittavat Annankatu, Bulevardi ja Yrjönkatu.

Rakastavaisten kohtaamispaikka

Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttupuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185).

Eleonoran kirkon hautausmaalta siirrettiin paikalle yksi vainaja, Johan Sederholm, jolle rakennettiin Vanhan kirkon kupeeseen hautakappeli. Vanhan Kirkkopuiston poh-

Helsingin keskustassa sijaitseva, Vanhaa kirkkoa ympäröivä puisto ja historiallinen hautausmaa. Se on helsinkiläisten suosituimpia piknik-paikkoja viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

Muilta puolilta puistoa rajoittavat Annankatu, Bulevardi ja Yrjönkatu. Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttopuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185).

Kristillinen perintö

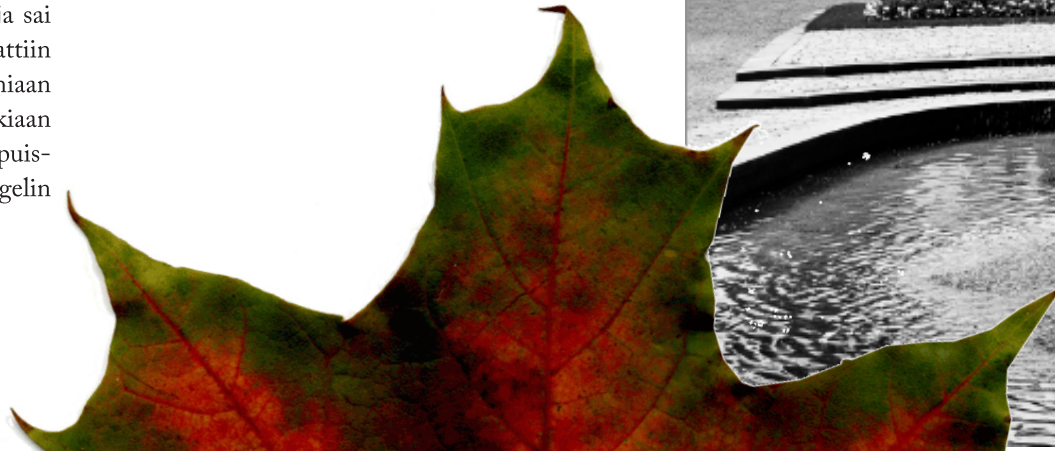
Johan Sederholm, jolle rakennettiin Vanhan kirkon kupeeseen hautakappeli. Vanhan Kirkkopuiston pohjoisreunaan rakennettiin 1826 Carl Ludvig Engelin suunnittelema väliaikainen kirkko eli nykyinen Vanha kirkko. Viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttopuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185). Helsingin keskustassa sijaitseva, Vanhan Kirkkopuiston pohjoisreunaan rakennettiin 1826 Carl Ludvig Engelin suunnittelema väliaikainen

”Kirkkoa ympäröivät puisto ja historiallinen hautausmaa.”

Puisto 1930-luvulla >

Länsipuolen istutukset

LIITE 3
Taitto 3: Moderni

Kuopion viheralueiden historia

Kaskiniityn ja kaupunkipihan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat kaikille viihtyvyyttä, ilmavuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi

ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistokulttuurin kehittyminen

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla rautatieasemat, kanavat, oppilaitokset ja sairaalat saivat ensimmäisinä julkiset puistot. Maisemaa jakavat puukujanteet ovat näyttävä osa puistokulttuuria. Puistojen ja puutarhojen ylläpito ja kunnostus ovat osa rakennusperinnön vaalimista.

Puisto on avoin tai puoliavoin hoidettu viheralue kaupunkirakenteen keskellä. Puistoja on erityyppisiä riip-

“ Englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta.

puen käyttötarkoituksesta ja sijainnista, ja niiden ilme voi vaihdella hyvin rakennetusta lähes luonnontilaiseen. Asuinalueiden esim. lähiöiden viereiset metsät ovat usein virkistyskäyttöä varten hoidettuja puistometsiä.

Kaupungissa puisto on rakennettu ja hoidettu viheralue, joka saattaa olla useammankin korttelin suuruinen, esimerkiksi New Yorkin Keskuspuisto Manhattanilla. Puistojen sanotaankin olevan kaupungin keuhkot ja niiden olemassaoloa pidetään tärkeänä.

Julkisten viheralueiden rakenne

Puisto koostuu usein kukkaistutuksista, nurmikosta, kävelyteistä, penkeistä, toisinaan myös patsaista ja suihkulähteistä. Joidenkin puistojen reunalla on myös kioski tai kahvila, mikä kertoo alueen roolista ajanvietopaikkana. Puisto voi myös päättyä laajempaankin vesialueeseen.

Puistossa voi olla pallokenttä tai leikkikenttä energisempää vapaa-ajanviettoa varten. Leikkikentällä saattaa päiväystää puistotäti, joka ammatikseen ohjaa leikkiviä lapsia, ja saattaa järjestää lapsille leikin lomaan ruokailunkin. Puisto, joka on erikoistunut erilaisten kasvien esittelyyn, on puulajipuisto eli arboretum.

< Snellmanin puisto, 1939

Lähinnä englannin kielen vaikutuksesta puistanasta on paljon sellaisiakin johdannaisia, jotka eivät tarkoita viheraluetta; esimerkiksi vesipuisto, huvipuisto, tiedepuisto, tuulipuisto ja yrityspuisto.

Kirjailijoiden mukaan nimetyt puistot

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikennemyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Monet puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

Muilta puolilta puistoa rajoittavat Annankatu, Boulevardi ja Yrjönkatu. Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttupuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185).

Johan Sederholm, jolle rakennettiin Vanhan kirkon kupeeseen hautakappeli. Vanhan Kirkkopuiston pohjoisreunaan rakennettiin 1826 Carl Ludvig Engelin suunnittelema väliaikainen kirkko eli nykyinen Vanha kirkko. Kirkkoa ympäröivä puisto ja historiallinen hautausmaa. Se on helsinkiläisten suosituimpia piknik-paikkoja viihtyyssyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

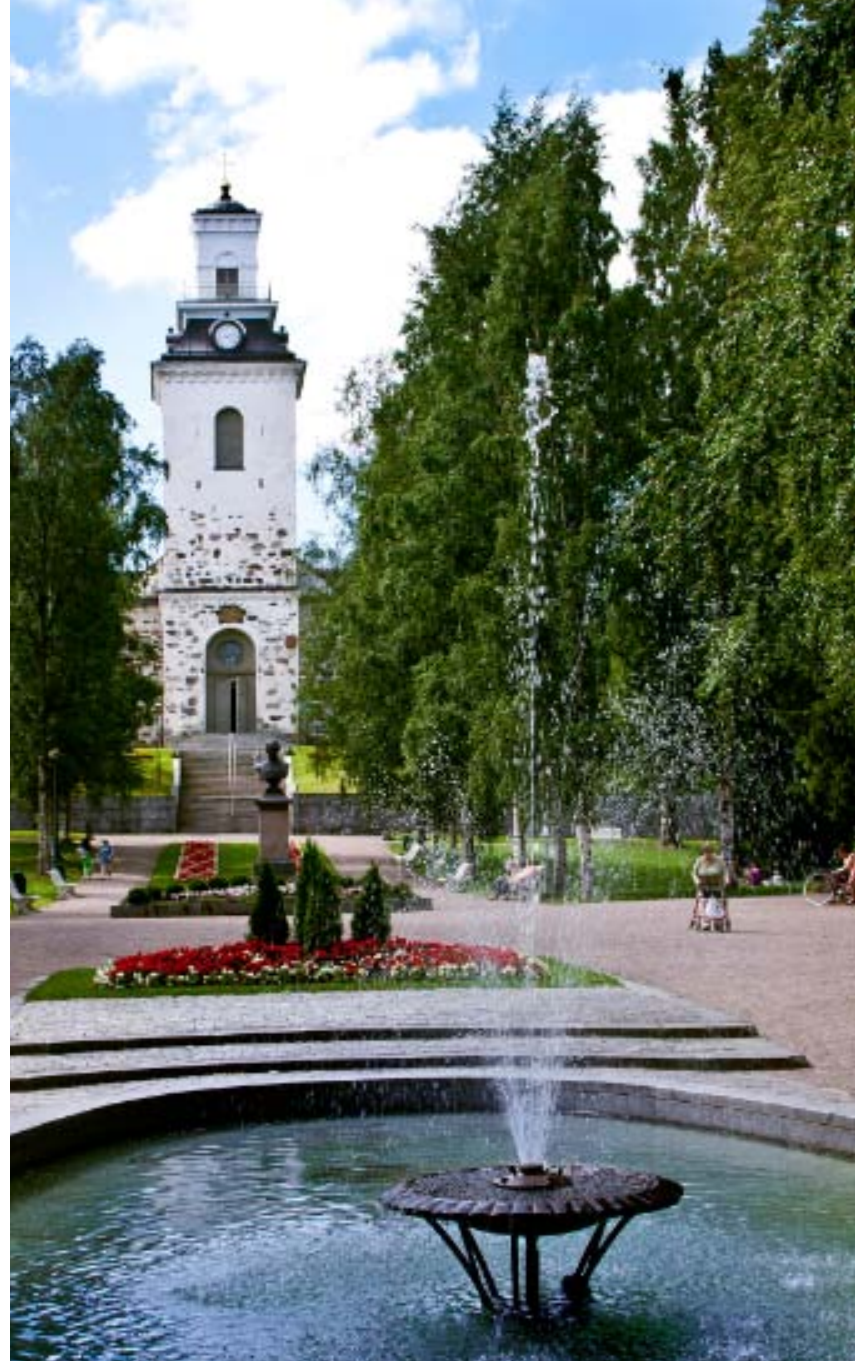
Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa.

Kartanonpuutarhoista julkisiin puistoihin

Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa. Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikennemyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla. Leikkikentällä saattaa päiväystää puistotäti, joka amma-

Snellmanin puisto

Lyhyt esittelyteksti, jossa kerrotaan tarkastelun kohteena olevasta puistosta tai puutarhasta muutamalla virkkeellä ja herätetään siten lukijan mielenkiinto. Varsinaista viheralueen historiaa ja olemusta tarkastellaan seuraavassa tekstiosuudessa.

LIITE 4
Lopullinen taitto: Kansikuva

Julkaisu vie meidät puistokävelylle kaupungin vihreisiin keitaisiin, 1800-luvun lehteviin puistoihin, Väinölänniemelle, Snellmanipuistoon ja Piispanpuistoon. Se vie vanhaa ruutukaavakeskustaa reunustaviin uudempiin puistoihin Kallaveden, Maljapuron ja Valkeisenlammen rannoille.

Kirjassa kerrotaan myös muiden kaupunginosien viher-
ympäristöistä Puijoakaan unohtamatta. Uusimmista kohteista ovat mukana Saaristokaupunki Kallaveden ylittävine Saaristokatuineen ja monipuolisine viherrakentamis-
ratkaisuineen, kosteikkopuistoineen, kukkivine niittyineen ja lasten omine Velhometsineen

Puistokävelyllä Kuopiossa

Puistokävelyllä Kuopiossa

9 789522 03150 1

ISBN 978-952-203-150-1
ISSN-L 1795-3384
ISSN 1795-3384
www.kustannus.fi

Erkki Oinonen & Helena Riecki

LIITE 5
Lopullinen taitto: Alkuvut

PUISTOKÄVELYLLÄ KUOPIOSSA

*Duistokävelyllä
Kuopiossa*

Erkki Oinonen, Helena Rieki

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Puistokävelyllä Kuopiossa

Kirjoittajat: Erkki Oinonen, Helena Riekki

Kirjatyöryhmä: Tiina Hyttinen, Erkki Oinonen, Helena Riekki,
Jouni Vornanen ja ?

Graafinen suunnittelu: Kielo Könönen

Valokuvat, kartat: Kuopion kaupungin viher- ja virkistysalue suunnittelupalvelut,
Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, Museovirasto,
Kari Jämsén, Jaakko Laukkanen

Painotyö: ?

Julkaisija: Savonia-ammattikorkeakoulu, Kuopio 2012

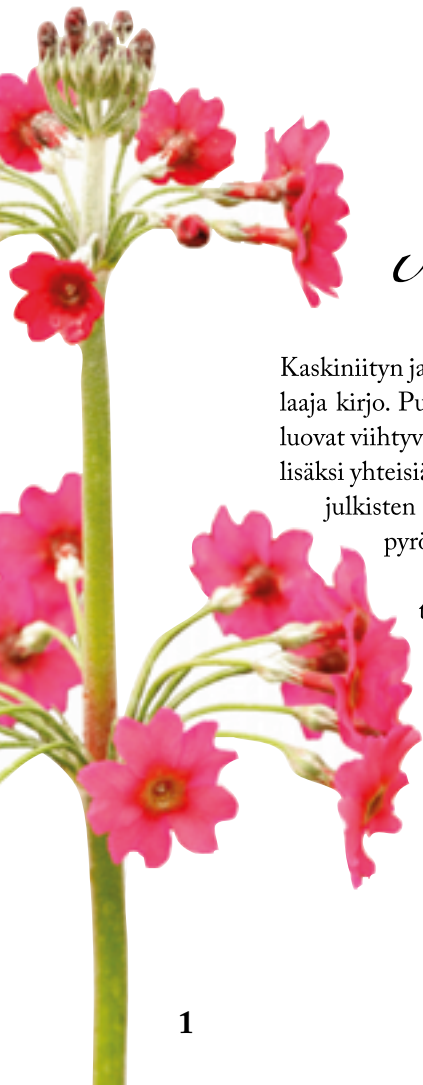
ISBN: 978-952-203-150-1

ISSN-L: 1795-3384

ISSN: 1795-3384

LIITE 6
Lopullinen taitto: Minna Canthin puisto

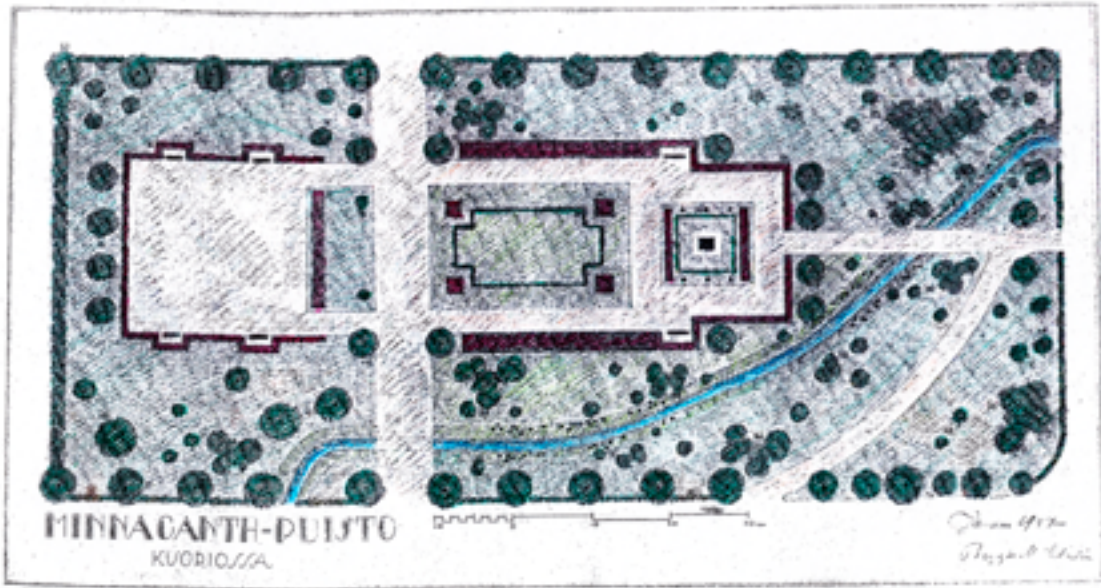

Minna Canthin puisto

Kaskiniityn ja kaupunkipihan väliin mahtuu puistojen ja puutarhojen laaja kirjo. Puistot kuuluvat kaupunkilaisten arkiympäristöön ja ne luovat viihtyvyyttä, ilmavuutta ja vaihtelua. Laajojen kansanpuistojen lisäksi yhteisiä alueita ovat kortteleiden puistikot. Puistoistutuksia on julkisten rakennusten ympärillä, mutta yhtä hyvin liikenneympyröissä kuin omakotitonteilla ja rivitaloalueilla.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet, tasaisen tuli taipua notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun pitkäaikaisen neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa.

Bengt Schalinin puistosuunnitelma vuodelta 1937

Asuinalueiden esim. lähiöiden vieraiset metsät ovat usein virkistyskäyttöä varten hoidettuja puistometsiä.

Kaupungissa puisto on rakennettu ja hoidettu viheralue, joka saattaa olla useammankin korttelin suuruinen, esimerkiksi New Yorkin Keskuspuisto Manhattanilla. Puisto on avoin tai puoliavoin hoidettu viheralue kaupunkirakenteen keskellä.

Puisto koostuu usein kukkaistutuksista, nurmikosta, kävelyteistä, penkeistä, toisinaan myös patsaista ja suihkulähteistä. Joidenkin

Eemil Halosen veistämä
Minna Canthin patsas >

Varhaisimmat suuret kaupunkipuistot istutettiin 1800-luvun lopulla maisemapuiston periaatteiden mukaisesti. Maaseudulla rautatieasemat, kanavat, oppilaitokset ja sairaalat saivat ensimmäisinä julkiset puistot.

Maisemaa jakavat puukujanteet

Puistojen ja puutarhojen ylläpito ja kunnostus ovat osa rakennusperinnön vaalimista. Puisto on avoin tai puoliavoin hoidettu viheralue kaupunkirakenteen keskellä. Asuinalueiden esim. lähiöiden viereiset metsät ovat usein virkistyskäyttöä varten hoidettuja puistometsiä.

Kaupungissa puisto on rakennettu ja hoidettu viheralue, joka saattaa olla useammankin korttelin suuruinen, esimerkiksi New Yorkin Keskuspuisto Manhattanilla. Puistojen sanotaankin olevan kaupungin keuhkot ja niiden olemassaoloa pidetään tärkeänä.

Puisto koostuu usein kukkaistutuksista, nurmikosta, kävelyteistä, penkeistä, toisinaan myös patsaista ja suihkulähteistä. Joidenkin puistojen reunalla on myös kioski tai kahvila. Puisto voi myös päättyä laajempaankin vesialueeseen.

”Puistoa ympäröivät penkit, joihin on kiinnitetty tekstilaattoja Canthin tunnetuimmista sanoista.”

Puistossa voi olla pallokenttä tai leikkikenttä energisempää vapaa-ajanviettoa varten. Leikkikentällä saattaa päivystää puistotäti, joka ammatikseen ohjaa leikkiviä lapsia, ja saattaa järjestää lapsille leikin lomaan ruokailunkin. Puisto, joka on erikoistunut erilaisten kasvien esittelyyn, on puulajipuisto eli arboretum.

Lähinnä englannin kielen vaikutuksesta puisto-sanasta on paljon sellaisiakin johdannaisia, jotka eivät tarkoita viheraluetta; niitä ovat esimerkiksi vesipuisto, huvipuisto, tiedepuisto, tuulipuisto ja yrityspuisto.

Varhaisimmat puutarhat ja puistot järjestettiin kartanoiden ja pappiloiden yhteyteen. Näiden pienten geometrisesti tehtyjen puutarhojen ruudukoissa yhdistyivät hyöty ja kauneus. 1700-luvun lopulta lähtien syntyneet ns. englantilaiset puistot korostivat luonnonmukaisuutta ja vapaita muotoja, tasaisen tulinäköalaa notkelmiksi, kallioiksi ja kukkuloiksi, metsiköiden vaihdella vesiaiheiden kanssa. Talonpoikien pihossa puutarhat saivat sijansa maaseudun neuvontatyön tuloksena 1900-luvun alussa. Puistojen sanotaankin yleisesti olevan kaupungin keuhkot ja niiden olemassaoloa pidetään asukkaiden kannalta tärkeänä.

Puisto 1950-luvulla

Helsingin keskustassa sijaitseva, Vanhaa kirkkoa ympäröivä puisto ja historiallinen hautausmaa. Se on helsinkiläisten suosituimpia piknik-paikkoja viihtyisyytensä ja sijaintinsa vuoksi.

Muilta puolilta puistoa rajoittavat Annankatu, Bulevardi ja Yrjönkatu. Vanha kirkkopuisto on alun perin hautausmaa, ja sai kansan suussa nimen Ruttopuisto, koska sinne haudattiin 1710 suuriin joukkohautoihin yli tuhat ruttoepidemiaan kuollutta helsinkiläistä (muistotaulun mukaan kaikkiaan 1185).

”Puistoa rajaavat keinut ja puut.”

Minna Canthin puisto on tunnettu vehmaista puistaan (2011). >

SAVONIA